

RECHTSVERMOEDEN VAN WERKNEMERSCHAP

KARAKTERISTIEKEN EN TARIEVEN VAN ZZP'ERS MET
ZAKELIJKE OPDRACHTGEVERS

EINDRAPPORT

seo • economisch onderzoek

AUTEURS

HENRI BUSSINK, TAMARA DOEVE, ARJAN HEYMA (SEO ECONOMISCH ONDERZOEK) EN MARIEKE MEIJ
(MEDIAD B.V.)

IN OPDRACHT VAN

MINISTERIE VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

AMSTERDAM, APRIL 2024

Samenvatting

Zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers in lagere tariefgroepen vertonen vaker indicaties van werknemerschap, terwijl in hogere tariefgroepen vaker indicaties van zelfstandig ondernemerschap aanwezig zijn. Tussen de 15 en 28 procent van de zzp'ers zou onder het rechtsvermoeden vallen bij een uurtarief van 32,24 euro, afhankelijk van het gehanteerde uurtarief. Deze zzp'ers opereren voornamelijk in de groot- en detailhandel, kunst, creatieve industrie, bouw en niet-specialistische zakelijke dienstverlening.

Het conceptwetsvoorstel Verduidelijking Beoordeling Arbeidsrelaties en Rechtsvermoeden (VBAR) bevat een juridisch toetsingskader en een uurtarief op basis waarvan beter onderscheid tussen werknemers en zelfstandigen kan worden gemaakt. Het toetsingskader kijkt naar verschillende elementen die een indicatie van werknemerschap en zelfstandig ondernemerschap vormen. Wanneer er geen sprake is van werkinhoudelijke aansturing (hoofdelement A) en organisatorische inbedding (hoofdelement B), dan kunnen de werkzaamheden door een zelfstandige zonder personeel (zzp'er) uitgevoerd worden. Als een van beide elementen wel aanwezig is, dan wordt gekeken in hoeverre er binnen de opdracht sprake is van ondernemerschap (hoofdelement C). Wanneer er dan nog geen uitsluitsel is, wordt gekeken naar indicaties die te maken hebben met de werkwijze van de werkende in het economisch verkeer (hoofdelement C+). Het rechtsvermoeden houdt in dat als een zzp'er onder een bepaald uurtarief werkt, er vermoed wordt dat er sprake is van een arbeidsovereenkomst en deze een beroep kan doen op bijvoorbeeld een minimumloon, ontslagbescherming en doorbetaling bij ziekte.

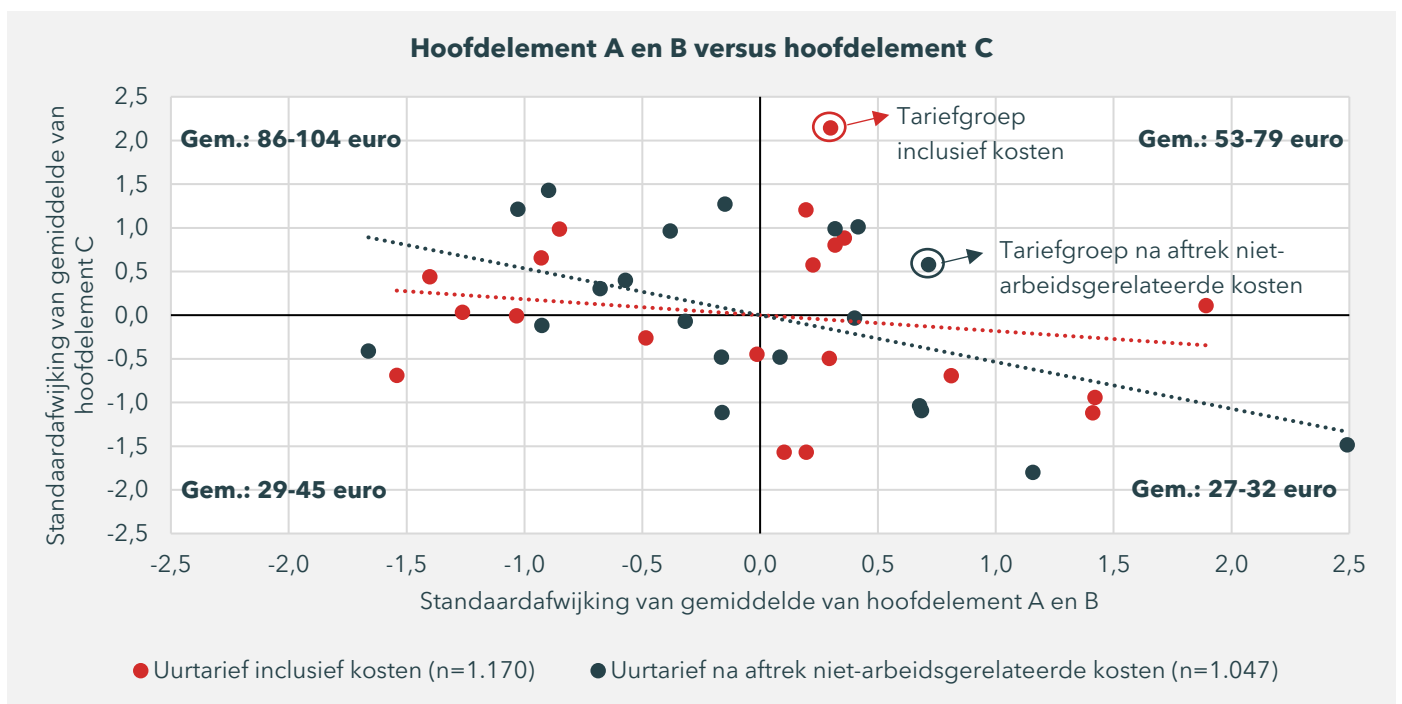
Dit onderzoek relateert de uurtarieven van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, op wie het conceptwetsvoorstel betrekking heeft, aan de kenmerken van de werkzaamheden en het ondernemerschap die een indicatie van werknemerschap en zelfstandig ondernemerschap vormen. Deze gegevens zijn verkregen middels een enquête die onder de gehele zzp-populatie is uitgezet, waaruit een gedetailleerd en representatief beeld van bovengenoemde zaken naar voren komt. De resultaten wijzen uit dat uurtarieven samenhangen met de aard van de werkzaamheden en het ondernemerschap van deze groep zzp'ers en daarmee de mate waarin indicaties van werknemerschap en zelfstandig ondernemerschap aanwezig zijn. Ook de sectoren waarin deze groep zzp'ers opereert hangen samen met de uurtarieven, vermoedelijk vanwege het type werkzaamheden dat binnen sectoren door zzp'ers wordt uitgevoerd. Dit onderstreept de diversiteit van de arbeidsmarkt voor zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers en de noodzaak tot verduidelijking van de regels rondom de inhuur van zzp'ers, zoals het conceptwetsvoorstel beoogt.

Ten eerste zijn de kenmerken van de werkzaamheden van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers onderzocht in relatie tot indicaties van werkinhoudelijke aansturing (hoofdelement A), organisatorische inbedding (hoofdelement B) en zelfstandig ondernemerschap (hoofdelement C en C+). Deze indicaties gaan onder meer in op de mate van leiding en toezicht, de structurele aard van de werkzaamheden en de inbedding van de werkzaamheden in de organisatie van de opdrachtgever of de mate waarin de werkzaamheden juist zelfstandig voor eigen rekening en risico worden uitgevoerd. Uit de analyses blijkt dat zzp'ers in lagere tariefgroepen vaker indicaties van werknemerschap vertonen, zoals werkinhoudelijke aansturing en organisatorische inbedding, dan zzp'ers in hogere tariefgroepen. Daarentegen vertonen zzp'ers in hogere tariefgroepen meer indicaties van zelfstandig ondernemerschap, zoals het werken voor eigen rekening en risico en autonomie in het economisch verkeer, dan zzp'ers in lagere tariefgroepen.

Het onderzoek wijst uit dat er geen duidelijke kantelpunten in tariefgroepen zijn waarbij deze kenmerken significant veranderen. In plaats daarvan is er sprake van een geleidelijke overgang tussen tariefgroepen, waarbij de meeste indicatoren een doorlopende lijn vertonen.

Als de indicaties van werknemerschap (hoofdelement A en B) en zelfstandig ondernemerschap (hoofdelement C) conform het toetsingskader tegen elkaar worden afgezet, blijkt dat de indicaties van werknemerschap (zelfstandig ondernemerschap) bovengemiddeld (ondergemiddeld) vaak aanwezig zijn bij de lagere tariefgroepen van gemiddeld 32 euro (inclusief kosten) en gemiddeld 27 euro (na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten) (zie Figuur S.1). Deze tariefgroepen zijn zichtbaar in het kwadrant rechtsonder. Omgekeerd geldt ook dat de indicaties van zelfstandig ondernemerschap (werknemerschap) bovengemiddeld (ondergemiddeld) vaak aanwezig zijn bij de hogere tariefgroepen van gemiddeld 104 euro (inclusief kosten) en gemiddeld 86 euro (na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten), wat zichtbaar is het in het kwadrant linksboven. Voor de middelhoge tariefgroepen zijn zowel de indicaties van werknemerschap als zelfstandig ondernemerschap beide boven- of ondergemiddeld aanwezig, zoals weergegeven in respectievelijk de kwadranten rechtsboven en linksonder.

Figuur S.1 In de lagere tariefgroepen zijn de indicaties van werknemerschap bovengemiddeld aanwezig en de indicaties van zelfstandig ondernemerschap ondergemiddeld aanwezig

Noot: **Indicatie van zelfstandig ondernemerschap** (kwadrant linksboven): indicaties van zelfstandig ondernemerschap (C) zijn bovengemiddeld aanwezig, indicaties van werknemerschap (A en B) zijn ondergemiddeld aanwezig.
Geen eenduidige indicatie (kwadrant rechtsboven en linksonder): indicaties zowel van zelfstandig ondernemerschap (C) als van werknemerschap (A en B) zijn bovengemiddeld (respectievelijk ondergemiddeld) aanwezig.
Indicatie van werknemerschap (kwadrant rechtsonder): indicaties van werknemerschap (A en B) zijn bovengemiddeld aanwezig, indicaties van zelfstandig ondernemerschap (C) zijn ondergemiddeld aanwezig.

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Ten tweede is onderzocht hoeveel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers onder het rechtsvermoeden zouden vallen bij verschillende uurtarieven. Het rechtsvermoeden houdt in dat als een zzp'er onder een bepaald uurtarief werkt, er vermoed wordt dat er sprake is van een arbeidsovereenkomst. Het onderzoek geeft aan dat tussen de 15 en 28 procent van de zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers op basis van het uurtarief onder dit rechtsvermoeden zou

vallen bij het voorgestelde uurtarief van 32,24 euro, afhankelijk van het gehanteerde uurtarief en de meegerekende kosten. Als het rechtsvermoeden wordt gebaseerd op een hoger (lager) uurtarief, loopt het aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers dat hieronder zou vallen relatief snel op (af).

Tot slot is gekeken naar de sectoren waarin zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers in lagere tariefgroepen actief zijn. Deze sectoren omvatten voornamelijk de groot- en detailhandel, kunst, creatieve industrie, bouw en niet-specialistische zakelijke dienstverlening. Deze informatie biedt inzicht in de segmenten van de arbeidsmarkt waar zzp'ers met lagere tarieven veelal werkzaam zijn en waar mogelijk de behoefte aan regulering of ondersteuning het grootst is.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Onderzoeksvragen	9
1.3 Onderzoeksaanpak	9
1.4 Leeswijzer	12
2 Uurtarieven zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers	13
2.1 Uurtarieven inclusief kosten	13
2.2 Uurtarieven na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten	16
2.3 Tariefgroepen	18
3 Kenmerken werkzaamheden zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers	20
3.1 Werkinhoudelijke aansturing	20
3.2 Organisatorische inbedding	22
4 Kenmerken ondernemerschap zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers	25
4.1 Werken voor eigen rekening en risico	25
4.2 Autonomie in het economisch verkeer	30
5 Indicaties en rechtsvermoeden van werknemerschap	34
5.1 Indicaties van werknemerschap	35
5.2 Indicaties van zelfstandig ondernemerschap	36
5.3 Samenhang hoofdelementen	37
6 Conclusie en beantwoording onderzoeksvragen	40
6.1 Beantwoording eerste onderzoeksvraag	40
6.2 Beantwoording tweede onderzoeksvraag	41
6.3 Beantwoording derde onderzoeksvraag	41
Referenties	45
Bijlage A Veldwerkverslag	46
Bijlage A.1 Onderzoekspopulatie en steekproefkader	46
Bijlage A.2 Benaderingsstrategie	47
Bijlage A.3 Bruto steekproef en verloop veldwerk	48
Bijlage A.4 Respons	51
Bijlage B Vragenlijst	57
Bijlage C Representativiteit en weging	61
Bijlage D Achtergrondkenmerken respons	63
Bijlage E Berekening uurtarieven	65
Bijlage F Regressieresultaten	69
Bijlage G Factoranalyse	71

1 Inleiding

Het conceptwetsvoorstel Verduidelijking Beoordeling Arbeidsrelaties en Rechtsvermoeden bevat een juridisch toetsingskader en een uurtarief op basis waarvan onderscheid tussen werknemers en zelfstandigen kan worden gemaakt. Dit rapport onderzoekt wat de karakteristieken en tarieven zijn van zelfstandigen zonder personeel met zakelijke opdrachtgevers op wie het conceptwetsvoorstel betrekking heeft.

Dit hoofdstuk beschrijft de aanleiding van het onderzoek (paragraaf 1.1), de gestelde onderzoeksvragen (paragraaf 1.2), de gehanteerde onderzoeksaanpak (paragraaf 1.3), de manier waarop de analyse naar sectoren is uitgesplitst en de resultaten middels weging zo representatief mogelijk gemaakt zijn (paragraaf 1.4 en 1.5) en een leeswijzer voor het vervolg van het rapport (paragraaf 1.6).

1.1 Aanleiding

In de hoofdlijnenbrief arbeidsmarkt van 5 juli 2022 heeft het toenmalige kabinet aan de Tweede Kamer duidelijk gemaakt dat de jarenlange groei van het aantal zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) naast positieve effecten ook nadelen heeft (Kamerstukken II, 2022). Het kabinet vindt het belangrijk dat zelfstandigen ondernemersvrijheid en -ruimte houden om te ondernemen, maar ook dat dit gebeurt in lijn met de regels die daarvoor gelden. In te veel gevallen gebeurt dat volgens het kabinet nu niet. Wanneer er buiten het wettelijk kader wordt gewerkt, heeft dat negatieve effecten: oneerlijke concurrentie op arbeidsvoorwaarden en arbeidskosten, met risico's voor de adequate bescherming van werkenden. Ook de solidariteit binnen het sociale en fiscale stelsel komt daarmee onder druk te staan. Deze situatie is volgens het kabinet onwenselijk en niet houdbaar.

Het kabinet is van plan om regels rondom het werken als zelfstandige en met zelfstandigen toekomstbestendiger te maken en daarmee een betere balans te bereiken tussen flexibiliteit en zekerheid. Om dit te bereiken, zet het kabinet in op een gelijk spelveld voor contractvormen, meer duidelijkheid over de vraag wanneer gewerkt wordt als werknemer dan wel als zelfstandige en verbetering van handhaving op schijnzelfstandigheid.

Eén van de maatregelen die het kabinet voor ogen heeft om kwetsbare zelfstandigen te beschermen is de introductie van een rechtsvermoeden op basis van een uurtarief. Dit rechtsvermoeden houdt in dat bij een tarief onder een bepaalde norm geldt dat er sprake is van een rechtsvermoeden van werknemerschap. In dat geval zou de aard van de werkzaamheden het niet noodzakelijk maken om die in de vorm van een opdracht aan zelfstandigen uit te laten voeren, maar eerder in de vorm van arbeid door werknemers met een dienstverband bij de opdrachtgever. Vaak is de enige reden dat in die gevallen toch voor een opdracht aan een zelfstandige wordt gekozen dat de werkgevende goedkoper uit is en/of risico's op disfunctioneren, ontslag, ziekte of arbeidsongeschiktheid kan afwentelen op de werkende, die deze risico's onvoldoende meeweegt bij het accepteren van een opdracht tegen het geldende uurtarief. Het beoogde rechtsvermoeden kan worden ingeroepen door de werkende (of zijn vertegenwoordiger). Als een werkende een beroep doet op het rechtsvermoeden, is het bij een eventuele rechtsgang aan de werkgevende om aan te tonen dat er geen sprake is

van een arbeidsovereenkomst. Het rechtsvermoeden gaat alleen gelden ten aanzien van zakelijke opdrachtgevers. Particuliere opdrachtgevers worden uitgesloten van de toepassing van het rechtsvermoeden.

De hoogte van het bedrag waaronder dit rechtsvermoeden zal gelden is van groot belang. Wanneer het tarief te laag is, zal een deel van de groep die geholpen is door het rechtsvermoeden zich hier niet op kunnen beroepen. Een te hoog tarief verliest zijn effectiviteit en kan inbreuk doen op het Europese recht van ondernemerschap. Hierin zal dus een goede balans gevonden moeten worden. Om vast te kunnen stellen welke zzp'ers onder de toepassing van dit rechtsvermoeden kunnen vallen, wil het kabinet meer inzicht krijgen in de karakteristieken van zzp'ers in bepaalde tariefgroepen. Niet alleen karakteristieken van de zzp'er zelf, zoals leeftijd of opleidingsniveau, maar ook karakteristieken van het werk en de werkomgeving, zoals duur en frequentie van opdrachten bij dezelfde werkgevendende, inbedding van de werkzaamheden in de opdrachtgevendende organisatie en mate van zelfstandigheid in het bepalen van werkomstandigheden, werkvoorzieningen, arbeidstijden en te nemen risico's. Inzicht in de combinatie van al deze karakteristieken en het bijbehorende uurtarief geeft het kabinet informatie over tegen welke tarieven zzp'ers werken en of er bepaalde kenmerken zijn die zzp'ers binnen een bepaalde tariefgroep kenmerken. Dit maakt het mogelijk een beter onderbouwde beslissing te nemen over bijvoorbeeld de hoogte van het uurtarief waaronder het rechtsvermoeden zal gelden.

Box 1.1 De hoofdlijnen uit het conceptwetsvoorstel Verduidelijking Beoordeling Arbeidsrelaties en Rechtsvermoeden (VBAR)

Volgens de huidige wet- en regelgeving is er sprake van een arbeidsrelatie als aan de voorwaarden van (i) arbeid, (ii) loon en (iii) gezag ('werken in dienst van de werkgever') is voldaan. Het conceptwetsvoorstel bevat twee belangrijke wijzingen hierop:

- Het criterium 'werken in dienst van' en het bijbehorende toetsingskader wordt verduidelijkt;
- In het rechtsvermoeden wordt opgenomen dat er een vermoeden van een arbeidsovereenkomst is bij een beloning voor het verrichten van werkzaamheden van onder de 32,24 euro excl. BTW per uur.

Het criterium 'werken in dienst van' en het bijbehorende toetsingskader wordt verduidelijkt door een aantal hoofdelementen op te nemen aan de hand waarvan kan worden vastgesteld of er sprake is van het gezagscriterium:

- De arbeid wordt verricht onder werkinhoudelijke aansturing door de werkgever (hoofdelement A); of
- De arbeid of de werknemer zijn organisatorisch ingebed in de organisatie van de werkgever (hoofdelement B); en
- De werknemer verricht arbeid niet voor eigen rekening en risico (hoofdelement C).

Het conceptwetsvoorstel zet het onderlinge verband tussen de verschillende elementen uiteen, waarbij de elementen (A) en (B) gezamenlijk moeten worden afgezet tegen element (C). Als aan A en B is voldaan en deze elementen zwaarder wegen dan C, is er sprake van een arbeidsovereenkomst. Hetzelfde geldt omgekeerd: als C zwaarder weegt dan A en B gezamenlijk, is er sprake van zelfstandig ondernemerschap. Als A en B even zwaar wegen als C kan een vierde hoofdelement uitkomst bieden. In dat geval kan aanvullend gekeken worden naar de maatschappelijke en economische positie van de werkende (hoofdelement C+). In de Memorie van Toelichting (MvT) is een schematische weergave opgenomen van het toetsingskader:

De MvT bevat een wettelijk toetsingskader gebaseerd op de (nationale en Europese) rechtspraak over dit onderwerp. De invulling van de bovenstaande hoofdelementen vindt op basis van het toetsingskader plaats aan de hand van verschillende indicaties:

- Het verrichten van arbeid onder werkinhoudelijke aansturing (hoofdelement A):
 - de werkgevende is bevoegd om aanwijzingen en instructies te geven over de wijze waarop de werkende de werkzaamheden moet uitvoeren en de werkende moet deze ook opvolgen;
 - de werkgevende heeft de mogelijkheid om de werkzaamheden van de werkende te controleren en is bevoegd om op basis daarvan in te grijpen;
- Organisatorische inbedding in de organisatie van de werkgever (hoofdelement B):
 - de werkzaamheden worden verricht binnen het organisatorisch kader van de organisatie van de werkgevende;
 - de werkzaamheden behoren tot de kernactiviteit van de organisatie;
 - de werkzaamheden hebben een structureel karakter binnen de organisatie;
 - de werkzaamheden worden zij-aan-zij verricht met werknemers die soortgelijke werkzaamheden verrichten;
- Werken voor eigen rekening en risico (hoofdelement C):
 - de financiële risico's en resultaten van de werkzaamheden liggen bij de werkende;
 - bij het verrichten van de werkzaamheden is de werkende zelf verantwoordelijk voor gereedschap, hulpmiddelen en materialen;
 - de werkende is in het bezit van een specifieke opleiding, werkervaring, kennis of vaardigheden, die in de organisatie van de werkgevende niet structureel aanwezig zijn;
 - de werkende treedt tijdens de werkzaamheden zelfstandig naar buiten;
 - er is sprake van een korte duur van de opdracht en/of een beperkt aantal uren per week;
- Of de werkende zich doorgaans als ondernemer in het economisch verkeer gedraagt (hoofdelement C+):
 - de werkende heeft meerdere opdrachtgevers per jaar;
 - de werkende besteedt tijd en/of geld aan het opbouwen van een reputatie en het vinden van nieuwe klanten of opdrachtgevers;
 - de werkende heeft bedrijfsinvesteringen van enige omvang (e.g. inventaris, transportmiddelen, gereedschappen);
 - het administratief handelen van de werkende wijst op ondernemerschap: de werkende is ingeschreven bij de KvK, is btw-ondernemer en/of heeft recht op fiscale voordelen van het ondernemerschap (zoals ondernemersfaciliteiten).

Bron: Memorie van Toelichting, beschrijving SEO Economisch Onderzoek (2024)

1.2 Onderzoeksvragen

Het kabinet beoogt met het onderzoek een nadere onderbouwing te kunnen leveren voor de hoogte van het uurtarief waaronder het rechtsvermoeden geldt. De onderzoeksvragen zijn als volgt door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) geformuleerd:

1. Wat zijn de karakteristieken van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers met een uurtarief van x euro?
 - a. Zowel achtergrondkenmerken van de werkende als kenmerken van de werkzaamheden.
 - b. Zijn er grote verschillen te zien tussen zzp'ers boven en onder een bepaald uurtarief? Of kun je het meer zien als een doorlopende lijn?
 - c. Zijn de elementen die een indicatie kunnen vormen voor werknemerschap in grotere mate aanwezig in bepaalde tariefgroepen?
2. Hoeveel procent van de zzp'ers zou onder het rechtsvermoeden vallen bij een uurtarief van x euro?
3. In welke sectoren opereren zzp'ers met een uurtarief onder x euro?

1.3 Onderzoeksaanpak

De onderzoeksaanpak is primair gericht op het verkrijgen van nieuwe inzichten in de karakteristieken van de zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, in de verdeling van de berekende uurtarieven en in hoeverre deze zaken aan elkaar gerelateerd zijn. Om dit doel te bereiken is een enquête onder de gehele zzp-populatie uitgezet, waaruit een gedetailleerd en representatief beeld van bovengenoemde zaken naar voren komt. Deze informatie is bruikbaar voor beleidsmakers bij het uitwerken van het rechtsvermoeden op basis van een uurtarief en het kunnen inschatten van de effecten daarvan.

Hieronder wordt ingegaan op de afbakening van de doelgroep, de onderwerpen die in de enquête uitgevraagd zijn, het steekproefkader en de steekproefomvang, de uitsplitsing naar sectoren, de benaderingsstrategie van respondenten en de representativiteit en weging van de repons.

Afbakening doelgroep

Het onderzoek sluit qua doelgroep grotendeels aan bij het onderzoek van Heyma e.a. (2018) naar de karakteristieken en tarieven van de gehele zzp-populatie, behalve dat we in dit onderzoek uitsluitend naar de groep zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers kijken. De doelgroep van het onderzoek betreft dus alle zzp'ers die hun eigen arbeid aanbieden aan zakelijke opdrachtgevers en werkzaam zijn binnen Nederland. De doelgroep bevat daarmee de volgende typen zelfstandigen:

- Zelfstandig ondernemers (met een eigen bedrijf of praktijk) zonder personeel;
- Zelfstandigen die arbeid verrichten voor eigen risico of rekening zonder personeel, bijvoorbeeld als freelancer;
- Zelfstandigen die zonder dienstverband meewerken in een eigen bedrijf zonder personeel met meerdere zelfstandigen samen, bijvoorbeeld een maatschap of vennootschap onder firma;
- Directeur-groootaandeelhouders zonder personeel;
- Zelfstandigen die zonder dienstverband meewerken in een eigen bedrijf of praktijk van een gezinslid (meewerkend gezinslid).

Onderwerpen

De enquête is uitgevoerd om recentere informatie te vergaren over zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers dan de informatie die in het onderzoek van Heyma e.a. (2018) in kaart is gebracht, aangevuld met nieuwe informatie die nodig is om het rechtsvermoeden op basis van een uurtarief vorm te kunnen geven en de effecten daarvan in te

kunnen schatten. De vragenlijst bevat daarom meerdere blokken met vragen om de volgende informatie te verzamelen:

- **Blok A: Doelgroepbepaling**
 - Arbeidsmarktsituatie
- **Blok B: Achtergrond, beroep en werkzaamheden als zelfstandige**
 - Werksituatie als zelfstandige
 - Administratie ondernemerschap
 - Voorzieningen en verzekeringen
- **Blok C: Tijdsbesteding als zelfstandige in 2023**
 - Aantal gewerkte uren en weken
 - Uitoefening van activiteiten
- **Blok D: Laatst afgeronde opdracht**
 - Werkinhoudelijke aansturing
 - Organisatorische inbedding
 - Werken voor eigen rekening en risico
- **Blok E-I: Vergoeding laatst afgeronde opdracht**
 - Gewerkte uren maal uurtarief
 - Gewerkte uren maal uurtarief plus een bedrag voor geleverde producten en/of onkosten
 - Geleverde producten/diensten maal stuksprijs of eenheidsprijs
 - Vast bedrag (totaalvergoeding voor de opdracht, fixed price)
 - Anders, waaronder kilometerprijs/kilometervergoeding, no cure no pay en courtage
- **Blok J: Omzet, inkomen en aantal opdrachtgevers als zelfstandige in 2023**
 - Jaaromzet en winst
 - Fiscale voordelen
 - Jaarinkomen
- **Blok K: Overige vragen**
 - Startjaar en reden zelfstandige
 - Mogelijke terugkeer in loondienst
 - Geslacht
 - Leeftijd
 - Opleidingsniveau
 - Positie in huishouden

Steekproefkader en steekproefomvang

Een openbaar bestand met specifieke gegevens van de groep zelfstandigen zonder personeel met zakelijke opdrachtgevers ontbreekt in Nederland. Het LISA-bestand, een databestand met gegevens over alle bedrijfsvestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht, biedt het meest geschikte steekproefkader voor dit onderzoek. Met bijna 1,7 miljoen vestigingen biedt LISA landelijk dekkende informatie voor sociaaleconomisch en ruimtelijk onderzoek sinds 1996. Hoewel het LISA-bestand enkele nadelen kent, zoals mogelijk verouderde informatie en ondervertegenwoordiging van freelancers, kunnen via selecties en screeningvragen representatieve steekproeven worden getrokken om uitspraken te doen over tariefgroepen en sectoren.

Uitsplitsing naar sectoren

Voor het onderzoek is het belangrijk om sectoren te selecteren waar zowel in absolute zin als in relatieve zin veel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers actief zijn. Om representatieve resultaten te verkrijgen, zijn er voldoende waarnemingen nodig, vooral in kleine sectoren met een relatief groot aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers,

zonder andere sectoren uit te sluiten. De sectorindeling is gemaakt op basis van het onderzoek van Heyma e.a. (2018) en omvat 24 sectorclusters, waarbij elk cluster evenredig vertegenwoordigd is in de steekproef van 25.200 bedrijfsvestigingen (zie Tabel 1.1). Bovendien is de steekproef gestratificeerd naar het aantal gewerkte uren per week, waardoor ook de groep zzp'ers met minder dan 12 uur werk per week goed is vertegenwoordigd.

Tabel 1.1 Aantal bedrijfsvestigingen met één werkzame persoon in het LISA-bestand (2023) en steekproef-omvang per sectorcluster

Sectorcluster	Aantal vestigingen	Steekproef-omvang
1: Landbouw, bosbouw en visserij	41.470	1.050
2: Delfstoffen, industrie, nutsbedrijven en afval	57.772	1.050
3: Bouwnijverheid	211.412	1.050
4: Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	193.507	1.050
5: Vervoer en opslag	49.803	1.050
6: Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	42.167	1.050
7: Uitgeverijen, radio/tv, telecommunicatie en dienstverlening o.g.v. informatie	9.750	1.050
8: Productie en distributie van films en televisieprogramma's; maken en uitgeven van geluidsopnamen	23.481	1.050
9: Informatie en communicatie: dienstverlenende activiteiten o.g.v. informatietechnologie	66.483	1.050
10: Financiële instellingen	8.800	1.050
11: Verhuur van en handel in onroerend goed	15.671	1.050
12: Rechtskundige dienstverlening, accountancy, belastingadvisering en administratie	40.011	1.050
13: Holdings (geen financiële), concerndiensten binnen eigen concern en managementadvisering	138.008	1.050
14: Architecten, ingenieurs en technisch ontwerp en advies; keuring en controle	41.907	1.050
15: Reclame en marktonderzoek	25.967	1.050
16: Industrieel ontwerp en vormgeving, fotografie, vertaling en overige consultancy	97.768	1.050
17: Speur- en ontwikkelingswerk en veterinaire	6.905	1.050
18: Verhuur roerend, arbeidsbemiddeling, reis, beveiliging, facilitair en overig zakelijk	97.251	1.050
19: Openbaar bestuur en onderwijs	107.685	1.050
20: Gezondheids- en welzijnszorg (geen kinderopvang)	178.746	1.050
21: Kinderopvang	15.294	1.050
22: Kunst	90.478	1.050
23: Cultuur, loterijen, sport en recreatie	17.037	1.050
24: Overige dienstverlening	97.309	1.050
Totaal	1.674.682	25.200

Bron: LISA vestigingenregister (2023), bewerking Mediad en SEO Economisch Onderzoek (2024)

Benaderingsstrategie

De benaderingsstrategie voor de enquête is primair gericht op het verkrijgen van betrouwbare en representatieve informatie, gezien de diversiteit van de groep zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers. Dit vereist een hoge respons en een vragenlijst die alle mogelijke situaties waarin zzp'ers voor zakelijke opdrachtgevers opdrachten uitvoeren

omvat. Een gefaseerde benaderingsstrategie met zowel een internetenquête als telefonisch rappel is gebruikt om een zo hoog mogelijke respons te realiseren en de datakwaliteit te waarborgen. De combinatie van internetenquête en telefonisch veldwerk biedt de flexibiliteit en het persoonlijk contact die nodig zijn om de respons te verhogen en een evenwichtige verdeling over sectoren te verkrijgen.

Representativiteit en weging

Als gevolg van de selectieve steekproeftrekking en de mogelijk selectieve respons zijn de resultaten gewogen om representatief te zijn voor de daadwerkelijke zzp-populatie met zakelijke opdrachtgevers in Nederland. Dit is bereikt door elke respondent een gewicht toe te kennen op basis van het sectorcluster en het aantal gewerkte uren per week. Deze informatie is rechtstreeks uit het LISA-bestand gehaald, waarmee de representativiteit is gewaarborgd.

1.4 Leeswijzer

De rest van het rapport is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 berekent onderling vergelijkbare uurtarieven voor zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, inclusief kosten en na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten. Hoofdstuk 3 relateert de uurtarieven aan kenmerken van de werkzaamheden die wijzen op werkinhoudelijke aansturing en organisatorische inbedding. Hoofdstuk 4 onderzoekt de relatie tussen uurtarieven en kenmerken van het ondernemerschap, zoals het werken voor eigen rekening en risico en autonomie in het economisch verkeer. Hoofdstuk 5 analyseert de onderlinge samenhang tussen uurtarieven en indicaties van werknemerschap en zelfstandig ondernemerschap. Hoofdstuk 6 geeft antwoord op de onderzoeksvragen.

2 Uurtarieven zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers

Voor de helft van alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers ligt het uurtarief inclusief kosten (respectievelijk na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten) onder of boven de 62 euro (resp. 48 euro). Het gemiddelde van dit uurtarief (uurloon) ligt op 77 euro (resp. 58 euro). Voor een kwart ligt dit uurtarief onder de 40 euro (resp. 27 euro) en voor tien procent onder de 26 euro (resp. 13 euro).

Dit hoofdstuk berekent voor alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers onderling vergelijkbare uurtarieven die bij de opdrachtgever in rekening zijn gebracht (paragraaf 2.1). Het uurtarief is rechtstreeks uitgevraagd aan zzp'ers die werken met een vergoeding op basis van gewerkte uren maal uurtarief. Daarnaast zijn er zzp'ers die geen uurtarief rekenen, maar bijvoorbeeld een bedrag per geleverd product/dienst of per opdracht vragen. Ook voor deze zzp'ers is een vergelijkbaar uurtarief berekend. Deze uurtarieven bevatten allerlei kostenposten die sterk kunnen variëren tussen zzp'ers. Om die reden zijn er ook uurtarieven na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten berekend die vergelijkbaar zijn met de uurloonkosten bij werknemers (paragraaf 2.2).

2.1 Uurtarieven inclusief kosten

Het gemiddelde uurtarief dat wordt berekend door zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, inclusief alle meegerekende werkgerelateerde kosten, is 77 euro. De helft van deze zzp'ers heeft een bruto uurtarief onder de 62 euro, de andere helft daarboven (mediaan) (zie Tabel 2.1). Circa 15 procent van de zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers heeft een bruto uurtarief dat lager ligt dan 32,24 euro: het uurtarief waarop het huidige conceptwetsvoorstel voor het rechtsvermoeden gebaseerd is.

De bruto uurtarieven zijn berekend op basis van zowel een bottom-up als een top-down methode. Allereerst is via de bottom-up methode gekeken welke vergoeding daadwerkelijk in rekening is gebracht per uur, per geleverd product/geleverde dienst, per opdracht etc. en dat omgerekend naar een vergoeding per gewerkt uur. De meeste respondenten hanteren een uurtarief, waarbij het gemiddelde bruto uurtarief op 73 euro ligt. Ook zijn er veel respondenten die een vast bedrag hanteren, met een gemiddelde van 83 euro. Respondenten die een stuksprijs of eenheidsprijs hanteren hebben omgerekend de hoogste uurtarieven. De bottom-up methode stelt voor 1.045 respondenten het uurtarief vast. Deze komt gemiddeld uit op 76 euro. Vervolgens is via de top-down methode de totale jaaromzet in het jaar 2023 gedeeld door het totaal aantal gewerkte uren als zzp'er in 2023. Voor de respondenten waarvoor het uurtarief op basis van de bottom-up methode niet bekend is, is een bewerkte top-down methode gebruikt.¹ Bovenstaande tabel laat zien dat via de top-down methode voor 125 extra respondenten een uurtarief is bepaald.

¹ Bij de bewerkte top-down methode is gecorrigeerd voor het verschil in uurtarief tussen de top-down en bottom-up methode voor zzp'ers waarvoor beide methoden konden worden toegepast.

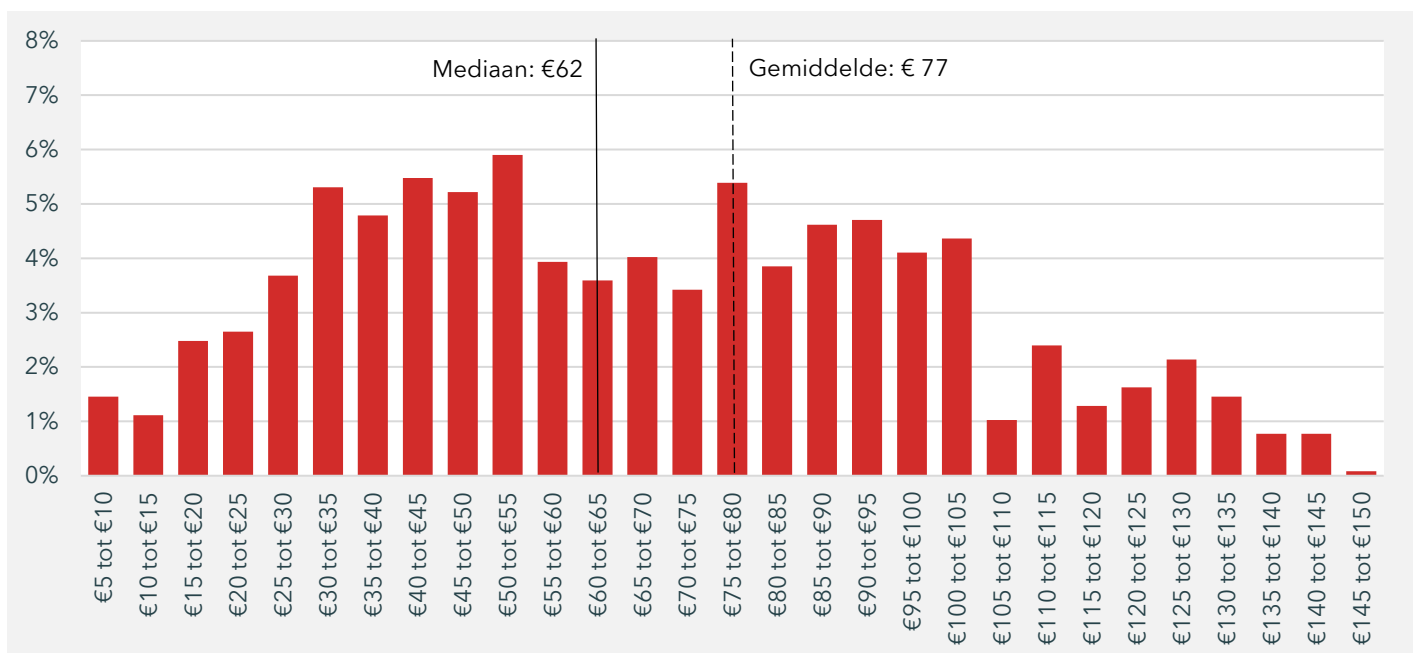
Tabel 2.1 Het gemiddelde en mediane uurtarief inclusief kosten is respectievelijk 77 en 62 euro voor zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (gewogen respons)

Tariefstelling	Aantal	Gem.	Percentielgroep verdeling uurtarieven				
			p10	p25	p50	p75	p90
Uurtarief incl. kosten	1.170	€ 77	€ 26	€ 40	€ 62	€ 95	€ 130
Totaal bottom-up	1.045	€ 76	€ 30	€ 40	€ 62	€ 95	€ 127
Totaal top-down	1.117	€ 80	€ 13	€ 26	€ 48	€ 84	€ 120
Aanvullend top-down	125	€ 89	€ 11	€ 23	€ 56	€ 104	€ 202
Vergoedingsbasis:							
Uurtarief	649	€ 73	€ 30	€ 40	€ 65	€ 95	€ 120
Vast bedrag	208	€ 83	€ 21	€ 38	€ 63	€ 100	€ 168
Uurtarief plus bedrag	112	€ 62	€ 35	€ 43	€ 55	€ 71	€ 100
Stuksprijs of eenheidsprijs	39	€ 131	€ 25	€ 38	€ 80	€ 125	€ 448
Anders	37	€ 76	€ 9	€ 25	€ 64	€ 105	€ 135

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Figuur 2.1 laat de gewogen verdeling van de bruto uurtarieven over alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers zien. Uurtarieven inclusief kosten van tussen de 50 en 55 euro komen het vaakst voor. Ongeveer een derde van alle uurtarieven van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers ligt tussen een iets bredere range van 35 tot 70 euro. Verder van deze min of meer gemiddelde uurtarieven af zijn er steeds minder zzp'ers die een dergelijk uurtarief in rekening brengen.

Figuur 2.1 De uurtarieven inclusief kosten vertonen een gesegmenteerde lognormale verdeling met een langere uitloop naar hogere tarieven (gewogen repons)

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Tabel 2.3 laat de verdeling van uurtarieven inclusief kosten per sectorcluster zien. De resultaten zijn gewogen om een representatief beeld te krijgen van de zzp-populatie die voor zakelijke opdrachtgevers werkt. Het aantal gerapporteerde waarnemingen is het (ongewogen) aantal waarop de analyse is gebaseerd.

Om snel het verschil in uurtarieven tussen sectoren te analyseren, kan het best naar het mediane uurtarief (p50) gekeken worden. Het mediane uurtarief wordt minder beïnvloed door incidentele extreme uurtarieven aan de onder- of bovenkant dan het gemiddelde uurtarief. De hoogste mediane uurtarieven worden berekend in de managementadviesing (100 euro), de financiële sector (95 euro) en de ICT-sector (90 euro). Sectoren waarin de laagste mediane uurtarieven worden berekend zijn de kinderopvang (32 euro), horeca (35 euro) en landbouw (35 euro).

Tabel 2.2 Verdeling van uurtarieven inclusief kosten per sectorcluster (gewogen respons)

Sectorcluster	Aantal	Gem.	Percentielgroep verdeling uurtarieven					Aandeel < €32,24
			p10	p25	p50	p75	p90	
Uurtarief inclusief kosten	1.170	€ 77	€ 26	€ 40	€ 62	€ 95	€ 130	15%
1: Landbouw, bosbouw en visserij	32	€ 58	€ 25	€ 30	€ 35	€ 50	€ 120	40%
2: Delfstoffen, industrie, nutsbedrijven en afval	35	€ 81	€ 28	€ 42	€ 55	€ 87	€ 143	16%
3: Bouwnijverheid	26	€ 47	€ 30	€ 40	€ 45	€ 55	€ 55	11%
4: Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	18	€ 101	€ 12	€ 20	€ 65	€ 83	€ 404	36%
5: Vervoer en opslag	41	€ 48	€ 23	€ 25	€ 42	€ 56	€ 94	36%
6: Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	16	€ 48	€ 19	€ 20	€ 35	€ 52	€ 131	41%
7: Uitgeverijen, radio/tv, telecommunicatie en dienstverlening o.g.v. informatie	50	€ 84	€ 17	€ 36	€ 58	€ 87	€ 122	18%
8: Productie en distributie van films en televisieprogramma's; maken en uitgeven van geluidsopnamen	52	€ 66	€ 27	€ 35	€ 50	€ 75	€ 120	17%
9: Informatie en communicatie: dienstverlenende activiteiten o.g.v. informatietechnologie	75	€ 93	€ 35	€ 67	€ 90	€ 110	€ 120	4%
10: Financiële instellingen	40	€ 94	€ 30	€ 57	€ 95	€ 125	€ 166	10%
11: Verhuur van en handel in onroerend goed	19	€ 64	€ 23	€ 37	€ 50	€ 81	€ 129	15%
12: Rechtskundige dienstverlening, accountancy, belastingadviesing en administratie	93	€ 95	€ 40	€ 55	€ 75	€ 100	€ 210	7%
13: Holdings (geen financiële), conerndiensten binnen eigen concern en managementadviesing	108	€ 107	€ 47	€ 80	€ 100	€ 125	€ 168	6%
14: Architecten, ingenieurs en technisch ontwerp en advies; keuring en controle	111	€ 83	€ 45	€ 56	€ 79	€ 97	€ 130	3%
15: Reclame en marktonderzoek	65	€ 72	€ 27	€ 40	€ 75	€ 90	€ 116	14%
16: Industrieel ontwerp en vormgeving, fotografie, vertaling en overige consultancy	46	€ 78	€ 25	€ 33	€ 65	€ 88	€ 140	22%
17: Speur- en ontwikkelingswerk en veterinair	81	€ 89	€ 30	€ 58	€ 75	€ 100	€ 150	10%
18: Verhuur roerend, arbeidsbemiddeling, reis, beveiliging, facilitair en overig zakelijk	40	€ 66	€ 30	€ 37	€ 45	€ 90	€ 113	18%

19: Openbaar bestuur en onderwijs	60	€ 74	€ 34	€ 42	€ 60	€ 100	€ 120	6%
20: Gezondheids- en welzijnszorg (geen kinderopvang)	55	€ 85	€ 35	€ 59	€ 77	€ 100	€ 150	5%
21: Kinderopvang	10	€ 22	€ 6	€ 6	€ 32	€ 37	€ 42	55%
22: Kunst	62	€ 53	€ 19	€ 30	€ 45	€ 70	€ 90	24%
23: Cultuur, loterijen, sport en recreatie	28	€ 89	€ 20	€ 35	€ 54	€ 121	€ 173	21%
24: Overige dienstverlening	7	€ 50	€ 30	€ 40	€ 44	€ 65	€ 69	14%

Noot: Sectorclusters waarvoor de aantallen, bedragen en aandelen cursief gedrukt zijn, zijn gebaseerd op minder dan 30 waarnemingen. In dat geval is de kans op toevalligheden relatief groot, waardoor deze cijfers onvoldoende betrouwbaar zijn.

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

2.2 Uurtarieven na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten

Het uurtarief na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten, zoals kosten voor geleverde producten, grondstoffen, materialen en hulpmiddelen, overige opdrachtgerelateerde kosten en algemene bedrijfskosten, valt gemiddeld 23 procent lager uit dan het uurtarief inclusief kosten. Zzp'ers houden gemiddeld 58 euro per uur over na aftrek van deze kosten. Voor de helft van de zzp'ers ligt het uurloon onder de 48 euro en voor de andere helft boven de 48 euro (mediaan) (zie Tabel 2.3).

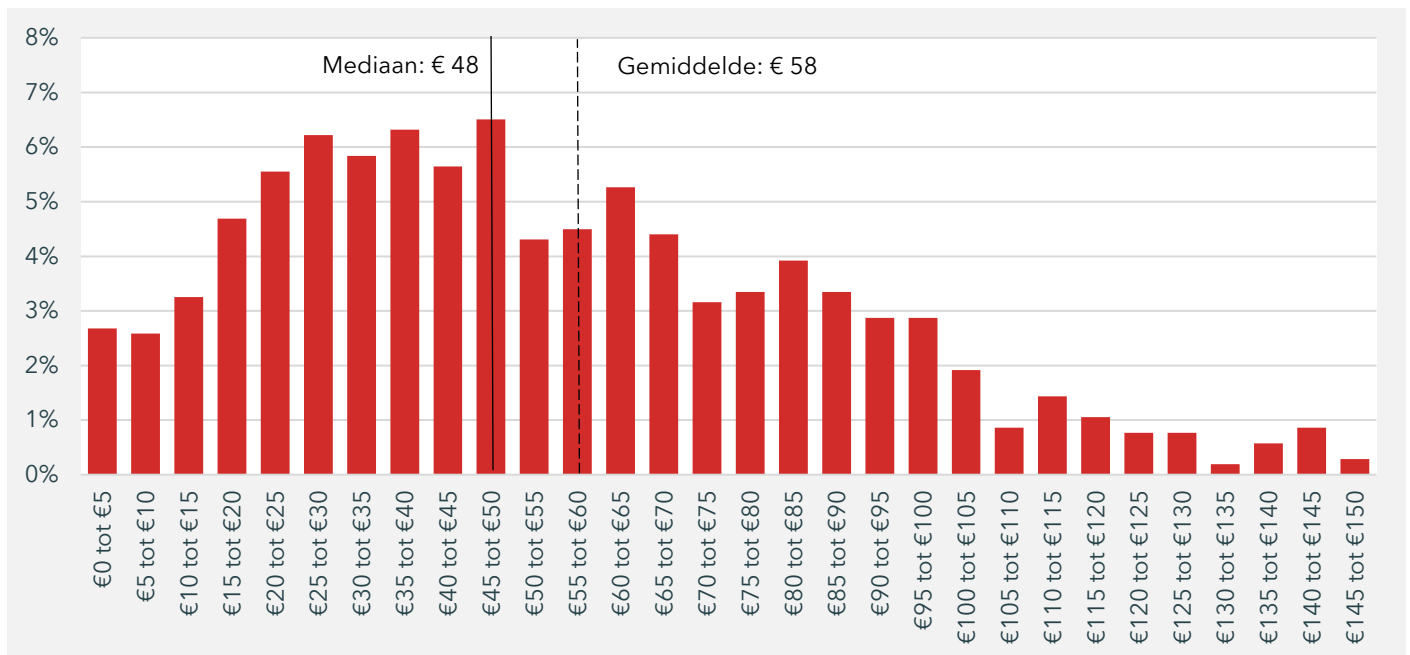
Tabel 2.3 Het gemiddelde en mediane uurtarief na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten is respectievelijk 58 en 48 euro voor zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (gewogen respons)

Tariefstelling	Aantal	Gem.	Percentielgroep verdeling uurtarieven				
			p10	p25	p50	p75	p90
Uurtarief excl. kosten	1.047	€ 58	€ 13	€ 27	€ 48	€ 76	€ 105
Totaal bottom-up	893	€ 57	€ 15	€ 28	€ 48	€ 77	€ 105
Totaal top-down	749	€ 39	€ 7	€ 15	€ 28	€ 49	€ 76
Aanvullend top-down	154	€ 63	€ 7	€ 20	€ 40	€ 70	€ 111
Vergoedingsbasis:							
Uurtarief	537	€ 59	€ 18	€ 32	€ 54	€ 82	€ 104
Vast bedrag	185	€ 62	€ 12	€ 25	€ 48	€ 84	€ 129
Uurtarief plus bedrag	102	€ 43	€ 11	€ 28	€ 39	€ 52	€ 71
Stuksprijs of eenheidsprijs	37	€ 58	€ 9	€ 16	€ 41	€ 90	€ 125
Anders	32	€ 59	€ 7	€ 19	€ 60	€ 68	€ 100

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Figuur 2.2 laat de gewogen verdeling van de netto uurtarieven over alle zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers zien. Uurtarieven na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten van tussen de 45 en 50 euro komen het vaakst voor. Ongeveer de helft van alle uurtarieven van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers ligt tussen een bredere range van 25 tot 70 euro. Verder van deze min of meer gemiddelde uurtarieven af zijn er steeds minder zzp'ers die een dergelijk uurtarief rekenen.

Figuur 2.2 De uurtarieven na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten vertonen een gesegmenteerde lognormale verdeling met een langere uitloop naar hogere tarieven (gewogen repons)

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Tabel 2.3 laat de verdeling van uurtarieven na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten per sectorcluster zien. De resultaten zijn gewogen om een representatief beeld te krijgen van de zzp-populatie die voor zakelijke opdrachtgevers werkt. Het aantal gerapporteerde waarnemingen is het (ongewogen) aantal waarop de analyse is gebaseerd.

Tabel 2.4 Verdeling van uurtarieven na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten per sectorcluster (gewogen repons)

Sectorcluster	Aantal	Gem.	Percentielgroep verdeling uurtarieven					Aandeel < €32,24
			p10	p25	p50	p75	p90	
Uurtarief excl. kosten	1.047	€ 58	€ 13	€ 27	€ 48	€ 76	€ 105	28%
1: Landbouw, bosbouw en visserij	24	€ 34	€ 0	€ 19	€ 26	€ 37	€ 100	56%
2: Delfstoffen, industrie, nutsbedrijven en afval	34	€ 46	€ 11	€ 25	€ 36	€ 57	€ 80	31%
3: Bouwnijverheid	25	€ 32	€ 4	€ 16	€ 30	€ 48	€ 56	44%
4: Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	10	€ 56	€ 27	€ 36	€ 52	€ 68	€ 69	9%
5: Vervoer en opslag	35	€ 28	€ 13	€ 17	€ 26	€ 31	€ 47	62%
6: Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	14	€ 32	€ 4	€ 12	€ 19	€ 47	€ 96	50%
7: Uitgeverijen, radio/tv, telecommunicatie en dienstverlening o.g.v. informatie	47	€ 57	€ 17	€ 30	€ 47	€ 71	€ 92	23%
8: Productie en distributie van films en televisieprogramma's; maken en uitgeven van geluidsopnamen	46	€ 52	€ 14	€ 24	€ 34	€ 55	€ 140	34%

9: Informatie en communicatie: dienstverlenende activiteiten o.g.v. informatietechnologie	71	€ 71	€ 22	€ 45	€ 77	€ 90	€ 105	14%
10: Financiële instellingen	36	€ 70	€ 19	€ 36	€ 68	€ 94	€ 127	18%
11: Verhuur van en handel in onroerend goed	11	€ 51	€ 9	€ 16	€ 36	€ 71	€ 147	18%
12: Rechtskundige dienstverlening, accountancy, belastingadvisering en administratie	86	€ 72	€ 28	€ 40	€ 56	€ 87	€ 143	10%
13: Holdings (geen financiële), conserndiensten binnen eigen concern en managementadvisering	101	€ 85	€ 29	€ 56	€ 87	€ 104	€ 135	10%
14: Architecten, ingenieurs en technisch ontwerp en advies; keuring en controle	107	€ 64	€ 26	€ 45	€ 62	€ 81	€ 98	10%
15: Reclame en marktonderzoek	56	€ 57	€ 18	€ 33	€ 51	€ 72	€ 104	17%
16: Industrieel ontwerp en vormgeving, fotografie, vertaling en overige consultancy	42	€ 50	€ 17	€ 24	€ 45	€ 60	€ 77	24%
17: Speur- en ontwikkelingswerk en veterinaire	71	€ 68	€ 22	€ 38	€ 61	€ 86	€ 126	13%
18: Verhuur roerend, arbeidsbemiddeling, reis, beveiliging, facilitair en overig zakelijk	35	€ 56	€ 15	€ 25	€ 42	€ 82	€ 90	29%
19: Openbaar bestuur en onderwijs	52	€ 66	€ 17	€ 32	€ 54	€ 71	€ 109	17%
20: Gezondheids- en welzijnszorg (geen kinderopvang)	48	€ 79	€ 18	€ 26	€ 53	€ 95	€ 135	27%
21: Kinderopvang	9	€ 15	€ 2	€ 5	€ 19	€ 25	€ 30	80%
22: Kunst	54	€ 40	€ 11	€ 20	€ 35	€ 61	€ 71	34%
23: Cultuur, loterijen, sport en recreatie	27	€ 67	€ 15	€ 25	€ 40	€ 73	€ 127	34%
24: Overige dienstverlening	6	€ 30	€ 13	€ 14	€ 26	€ 38	€ 62	51%

Noot: Sectorclusters waarvoor de aantallen, bedragen en aandelen cursief gedrukt zijn, zijn gebaseerd op minder dan 30 waarnemingen. In dat geval is de kans op toevalligheden relatief groot, waardoor deze cijfers onvoldoende betrouwbaar zijn.

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

2.3 Tariefgroepen

Tot slot delen we de uurtarieven van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers in twintig verschillende tariefgroepen in om in de vervolganalyses te kunnen relateren aan de kenmerken van de werkzaamheden en het ondernemerschap. De twintig tariefgroepen zijn zodanig gekozen dat elke tariefgroep op vijf procent van alle waarnemingen is gebaseerd. Hierdoor komt het aantal waarnemingen per tariefgroep boven de vijftig uit, waardoor het risico op toevalligheden wordt beperkt en de betrouwbaarheid van de resultaten wordt vergroot.

Figuur 2.3 De uurtarieven van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers zijn onderverdeeld in twintig verschillende tariefgroepen van gelijke omvang (5 procent van alle waarnemingen)

Tariefgroep	Uurtarief inclusief kosten			Uurtarief na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten		
	Grensbedrag	Aantal	Aandeel	Grensbedrag	Aantal	Aandeel
1 ^e kwantiel	€18	58	5%	€7	52	5%
2 ^e kwantiel	€25	59	5%	€13	52	5%

3 ^e kwantiel	€30	58	5%	€18	53	5%
4 ^e kwantiel	€35	59	5%	€22	52	5%
5 ^e kwantiel	€40	58	5%	€26	52	5%
6 ^e kwantiel	€42	59	5%	€29	53	5%
7 ^e kwantiel	€45	58	5%	€33	52	5%
8 ^e kwantiel	€50	59	5%	€37	53	5%
9 ^e kwantiel	€55	58	5%	€40	52	5%
10 ^e kwantiel	€57	59	5%	€46	52	5%
11 ^e kwantiel	€65	59	5%	€49	53	5%
12 ^e kwantiel	€70	58	5%	€54	52	5%
13 ^e kwantiel	€75	59	5%	€59	53	5%
14 ^e kwantiel	€85	58	5%	€65	52	5%
15 ^e kwantiel	€90	59	5%	€70	52	5%
16 ^e kwantiel	€96	58	5%	€78	53	5%
17 ^e kwantiel	€104	59	5%	€86	52	5%
18 ^e kwantiel	€115	58	5%	€95	53	5%
19 ^e kwantiel	€135	59	5%	€108	52	5%
20 ^e kwantiel	€187	58	5%	€137	52	5%
Totaal		1.170	100%		1.047	100%

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek

3 Kenmerken werkzaamheden zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers

Indicaties van werkinhoudelijke aansturing en organisatorische inbedding komen gemiddeld vaker (respectievelijk minder vaak) voor in lagere (resp. hogere) tariefgroepen van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers. De meeste indicatoren vertonen een duidelijke negatieve correlatie met de achtereenvolgende tariefgroepen.

Dit hoofdstuk relateert de tariefgroepen van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers aan de kenmerken van de werkzaamheden (onderzoeksvraag 1). De tariefgroepen worden gerelateerd aan de eerste twee hoofdelementen van het conceptwetsvoorstel Verduidelijking Beoordeling Arbeidsrelaties en Rechtsvermoeden (VBAR). Deze twee hoofdelementen betreffen indicaties van werkinhoudelijke aansturing door de werkgevende (paragraaf 3.1) en indicaties van organisatorische inbedding in de organisatie van de werkgevende (paragraaf 3.2). De relatie tussen deze indicaties en uurtarieven is visueel weergegeven middels een spreidingsdiagram, waarbij elke bol een tariefgroep weerspiegelt. Een lineaire trendlijn geeft de richting van de relatie aan, waarbij middels een regressieanalyse getoetst is of deze relatie statistisch significant is (zie Bijlage F).

3.1 Werkinhoudelijke aansturing

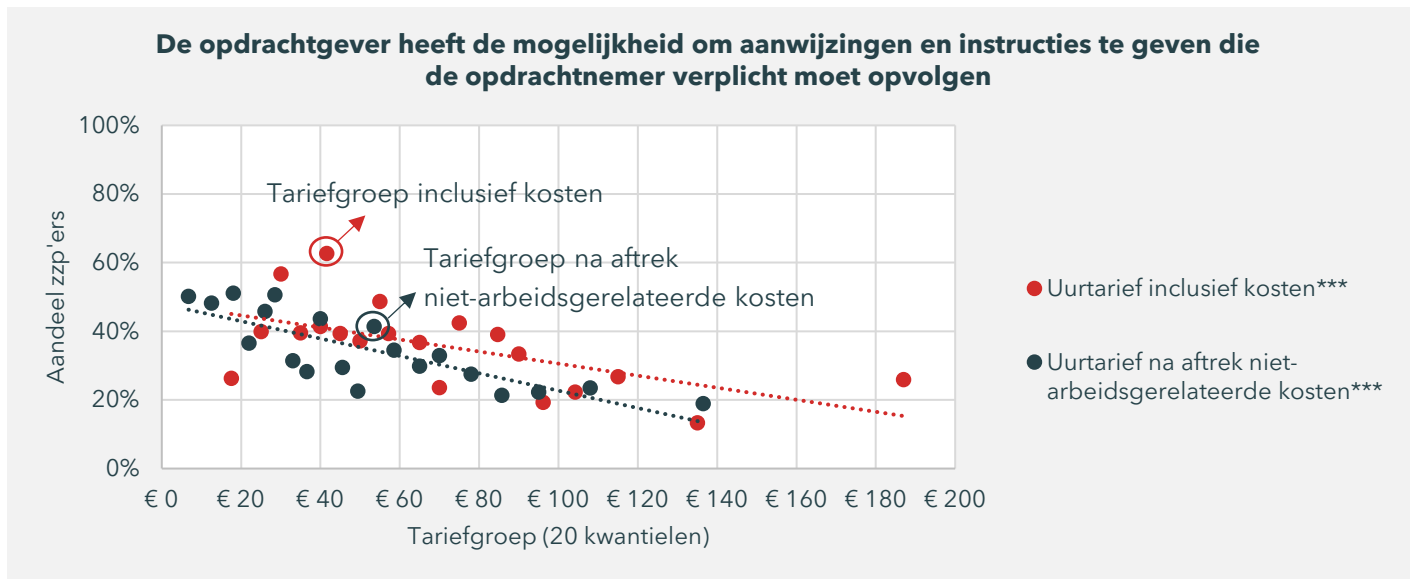
In arbeidsrelaties speelt gezagsuitoefening een belangrijke rol. Werkgevendenden hebben veelal meer bevoegdheid om instructies te geven en toezicht te houden op het werk van werknemers dan van zelfstandigen, die meestal meer autonomie hebben. Zelfs als dit gezag niet actief door werkgevendenden wordt uitgeoefend, maar wel latent aanwezig is, blijft het een belangrijk aspect van het onderscheid tussen werknemerschap en zelfstandig werken. De volgende indicaties van werknemerschap geven invulling aan het hoofdelement 'gezag door werkinhoudelijke aansturing' (hoofdelement A):

- De werkgevende is bevoegd om aanwijzingen en instructies te geven over de wijze waarop de werkende de werkzaamheden moet uitvoeren en de werkende moet deze ook opvolgen;
- De werkgevende controleert de werkzaamheden van de werkende en is bevoegd om op basis daarvan in te grijpen.

Relatie tussen tariefgroep en werkinhoudelijke aansturing

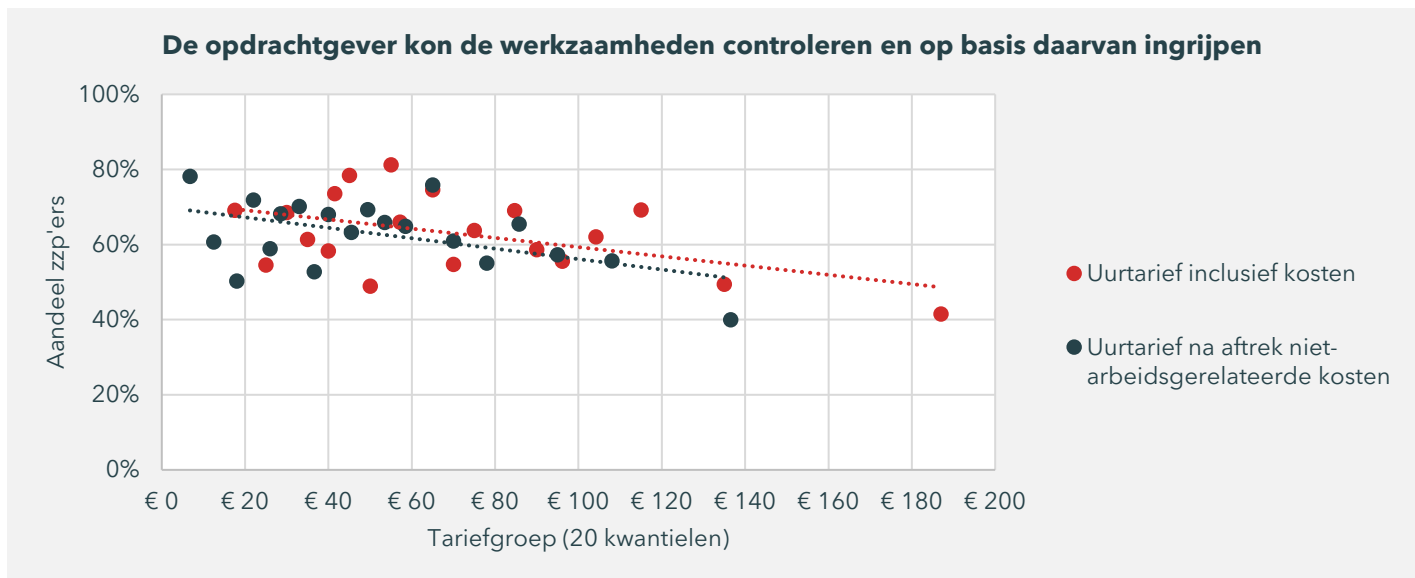
Alleen de mogelijkheid van de opdrachtgever om aanwijzingen en instructies te geven die de zzp'er verplicht moet opvolgen hangt statistisch significant *negatief* samen met achtereenvolgende tariefgroepen van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (zie Figuur 3.1 en Figuur 3.2). Hoe hoger (lager) het uurtarief, hoe minder vaak (vaker) deze indicatie van werknemerschap gemiddeld voorkomt onder zzp'ers. Hierbij is nauwelijks verschil tussen de tariefgroepen inclusief kosten (rode bollen) en de tariefgroepen na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten (blauwe bollen). Ook zijn er geen grote verschillen tussen zzp'ers boven en onder een bepaald uurtarief, maar is er eerder sprake van een continu aflopende lijn over tariefgroepen. Of de opdrachtgever de werkzaamheden kan controleren en op basis daarvan kan ingrijpen, hangt *niet* statistisch significant samen met de tariefgroep van zzp'ers.

Figuur 3.1 Hoe hoger (lager) het uurtarief van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, hoe minder vaak (vaker) de opdrachtgever de mogelijkheid heeft om aanwijzingen en instructies te geven die zij verplicht moeten opvolgen

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Figuur 3.2 Of de opdrachtgever de werkzaamheden kan controleren en op basis daarvan ingrijpen hangt niet statistisch significant samen met de tariefgroepen van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

3.2 Organisatorische inbedding

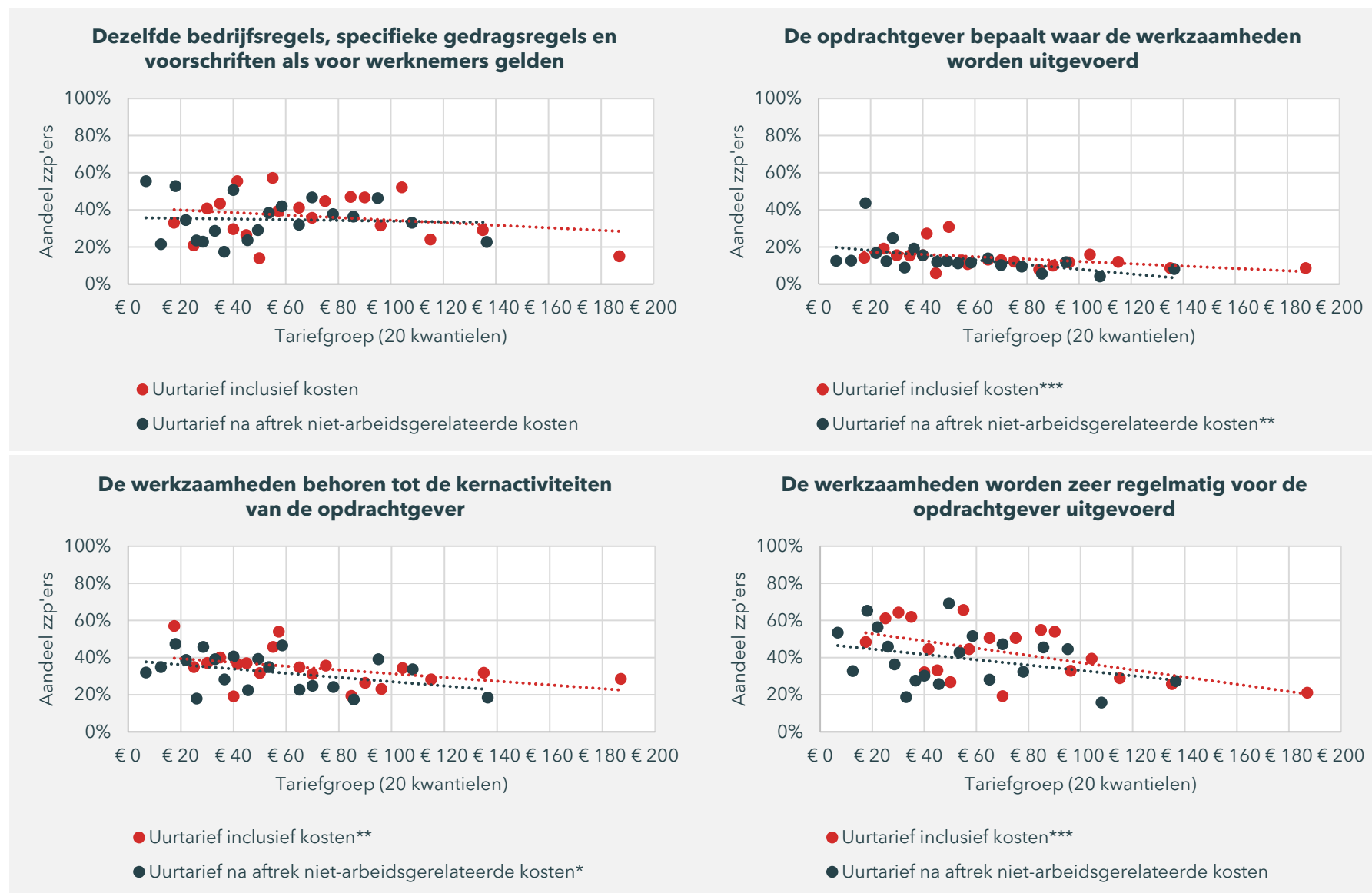
Het traditionele gezagscriterium in arbeidsrelaties, gebaseerd op het vermogen van werkgevers om instructies te geven en toezicht te houden op het werk, wordt steeds minder prominent door de toenemende autonomie van werknemers. In plaats daarvan wordt steeds meer nadruk gelegd op de organisatorische inrichting van het werk en de mate waarin de werkende is ingebed in de organisatie van de werkgever, waarbij gezagsuitoefening ook kan plaatsvinden zonder expliciete instructies en toezicht. De volgende indicaties van werknemerschap geven invulling aan het hoofdelement 'gezag door organisatorische inbedding' (hoofdelement B):

- De werkzaamheden worden verricht binnen het organisatorisch kader van de organisatie van de werkgever;
- De werkzaamheden behoren tot de kernactiviteit van de organisatie van de werkgever;
- De werkzaamheden hebben een structureel karakter binnen de organisatie;
- De werkzaamheden worden zij-aan-zij verricht met werknemers die soortgelijke werkzaamheden verrichten.

Relatie tussen tariefgroep en organisatorische inbedding

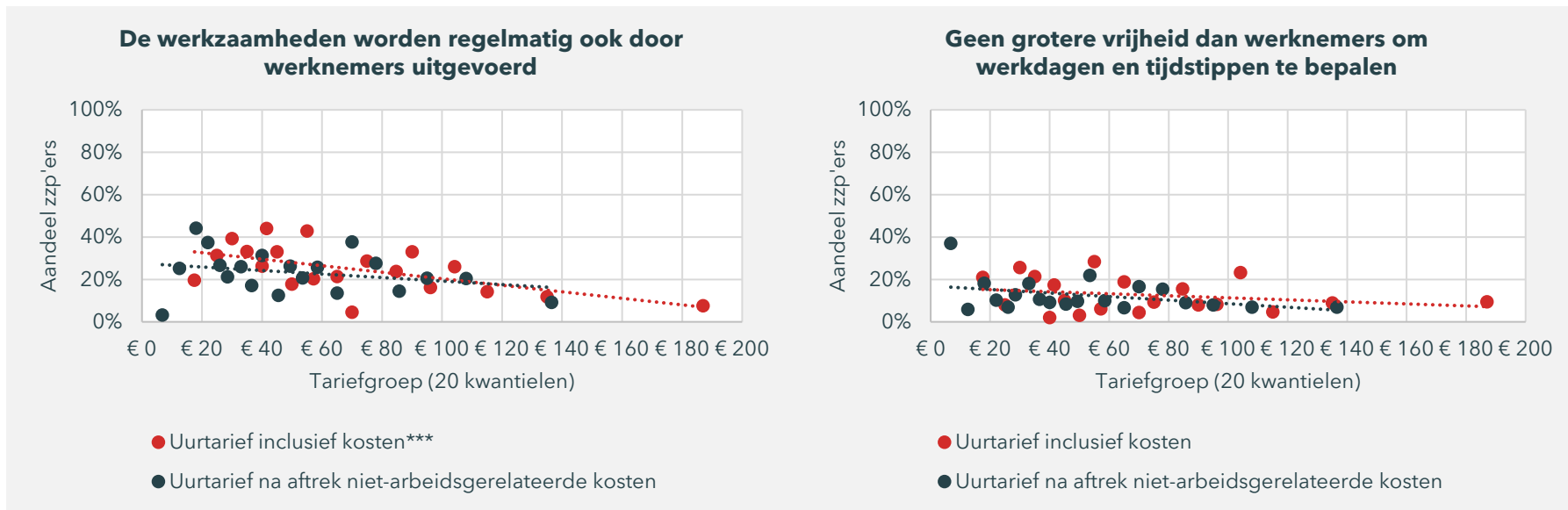
De meeste indicaties van organisatorische inbedding hangen statistisch significant *negatief* samen met de tariefgroep van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (zie Figuur 3.3 en Figuur 3.4). Hoe hoger (lager) het uurtarief, hoe minder vaak (vaker) deze indicaties gemiddeld voorkomen onder zzp'ers. Ook hierbij is nauwelijks verschil tussen de tariefgroepen inclusief kosten (rode bollen) en de tariefgroepen na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten (blauwe bollen). Ook zijn er geen grote verschillen tussen zzp'ers boven en onder een bepaald uurtarief, maar is er eerder sprake van een continu aflopende lijn over tariefgroepen. Het verband is het sterkst als de opdrachtgever bepaalt waar de werkzaamheden worden uitgevoerd (indien het werk locatiegebonden is) en als de werkzaamheden zeer regelmatig voor de opdrachtgever worden uitgevoerd. Voor de indicaties dat de werkzaamheden tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever behoren en regelmatig ook worden uitgevoerd door werknemers (indien de opdrachtgever werknemers in loondienst heeft), is dit verband minder sterk. Of voor zzp'ers dezelfde bedrijfsregels, specifieke gedragsregels en voorschriften als voor werknemers gelden en of zzp'ers een grotere vrijheid dan werknemers hebben om werkdagen en tijdstippen te bepalen, hangt niet statistisch significant samen met de tariefgroep van zzp'ers.

Figuur 3.3 Hoe hoger (lager) het uurtarief van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, hoe minder vaak (vaker) de werkzaamheden zeer regelmatig voor de opdrachtgever worden uitgevoerd

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Figuur 3.4 Hoe hoger (lager) het uurtarief van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, hoe minder vaak (vaker) de werkzaamheden regelmatig ook door werknemers worden uitgevoerd

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

4 Kenmerken ondernemerschap zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers

Indicaties van het werken voor eigen rekening en risico en het als zelfstandig ondernemer gedragen in het economisch verkeer komen gemiddeld minder vaak (respectievelijk vaker) voor in lagere (resp. hogere) tariefgroepen van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers. De meeste indicatoren vertonen een duidelijke positieve correlatie met de achtereenvolgende tariefgroepen.

Dit hoofdstuk relateert de tariefgroepen van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers aan de kenmerken van het ondernemerschap (onderzoeksvraag 1). De tariefgroepen worden gerelateerd aan het derde en aanvullende hoofdelement van het conceptwetsvoorstel Verduidelijking Beoordeling Arbeidsrelaties en Rechtsvermoeden (VBAR). Deze twee hoofdelementen betreffen indicaties van het werken voor eigen rekening en risico (paragraaf 4.1) en indicaties van de wijze waarop de werkende doorgaans in het economisch verkeer werkt (paragraaf 4.2). De relatie tussen deze indicaties en uurtarieven is visueel weergegeven middels een spreidingsdiagram, waarbij elke bol een tariefgroep weerspiegelt. Een lineaire trendlijn geeft de richting van de relatie aan, waarbij middels een regressieanalyse getoetst is of deze relatie statistisch significant is (zie Bijlage F).

4.1 Werken voor eigen rekening en risico

Het traditionele gezagscriterium in arbeidsrelaties vraagt ook steeds meer om een inclusieve benadering die zowel organisatorische als individuele aspecten van werk en arbeidsrelaties omvat. Zo kan het element ondernemerschap als tegenhanger dienen van het werknemerschap bij de beoordeling van arbeidsrelaties, om zo de vrijheid van zelfstandig werken te waarborgen en de kwalificatie van arbeidsrelaties te moderniseren. Deze tegenhanger biedt handvatten voor een betere beoordeling van arbeidsverhoudingen die recht doen aan de complexiteit van moderne arbeidspraktijken. De volgende indicaties van zelfstandig ondernemerschap geven invulling aan het hoofdelement 'werken voor eigen rekening en risico' (hoofdelement C):

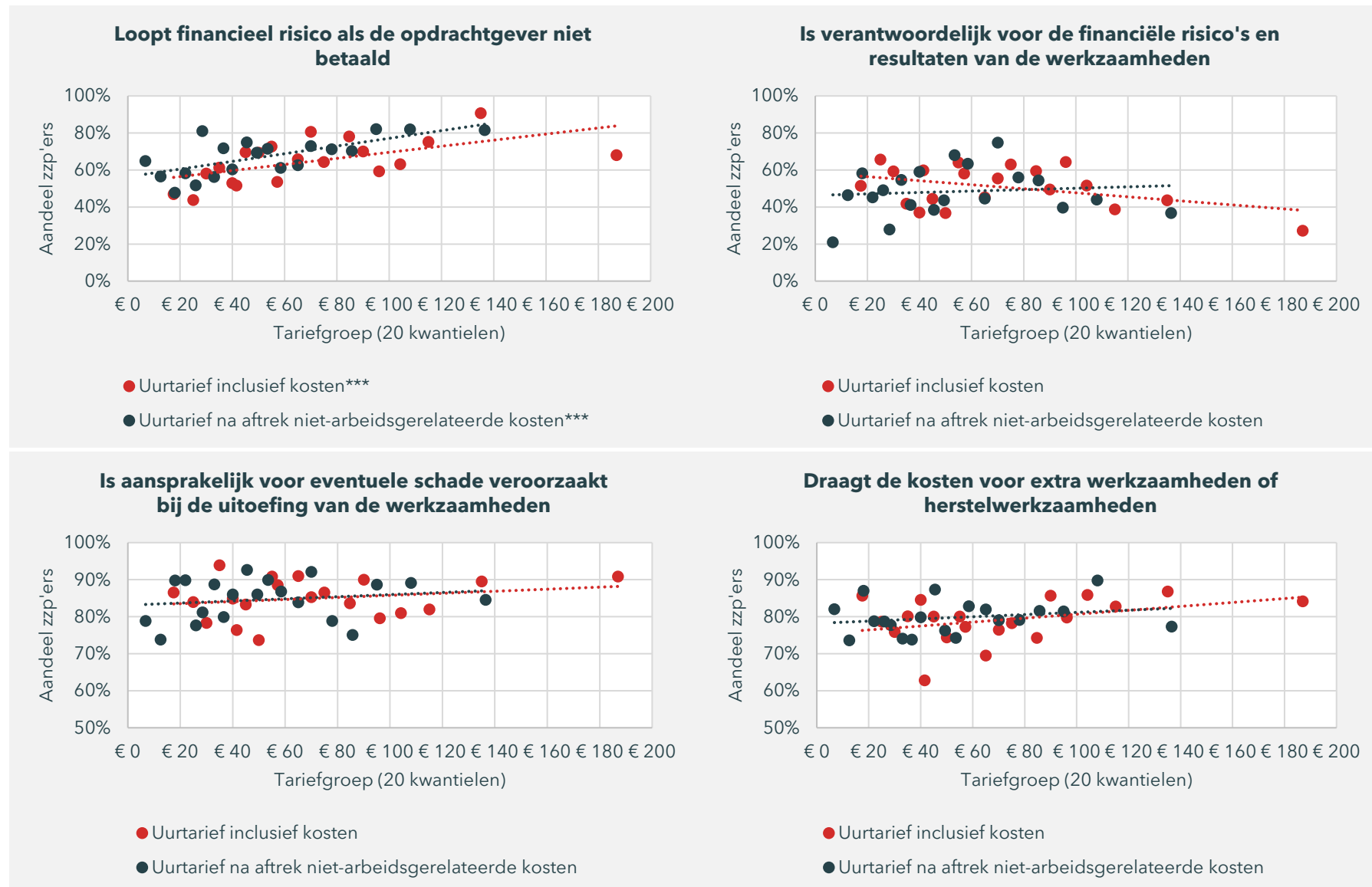
- De financiële risico's en resultaten van de werkzaamheden liggen bij de werkende;
- Bij het verrichten van de werkzaamheden is de werkende zelf verantwoordelijk voor gereedschap, hulpmiddelen en materialen;
- De werkende is in het bezit van een specifieke opleiding, werkervaring, kennis of vaardigheden, die in de organisatie van de werkgevende niet structureel aanwezig is;
- De werkende treedt tijdens de werkzaamheden zelfstandig naar buiten;
- Er is sprake van een korte duur van de opdracht en/of een beperkt aantal uren per week.

Relatie tussen tariefgroep en werken voor eigen rekening en risico

Een beperkt aantal van de indicaties van het werken voor eigen rekening en risico hangt statistisch significant *positief* samen met de tariefgroep van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (zie Figuur 4.1 tot en met Figuur 4.3). Dit zijn het financiële risico lopen als de opdrachtgever niet betaalt en het beschikken over een specifieke opleiding, werkervaring, kennis of vaardigheden die niet structureel bij de opdrachtgever aanwezig zijn. Hoe hoger (lager) het uurtarief, hoe vaker (minder vaak) deze indicaties van zelfstandig ondernemerschap gemiddeld voorkomen onder zzp'ers. Hierbij is nauwelijks verschil tussen de tariefgroepen inclusief kosten (rode bollen) en de tariefgroepen na

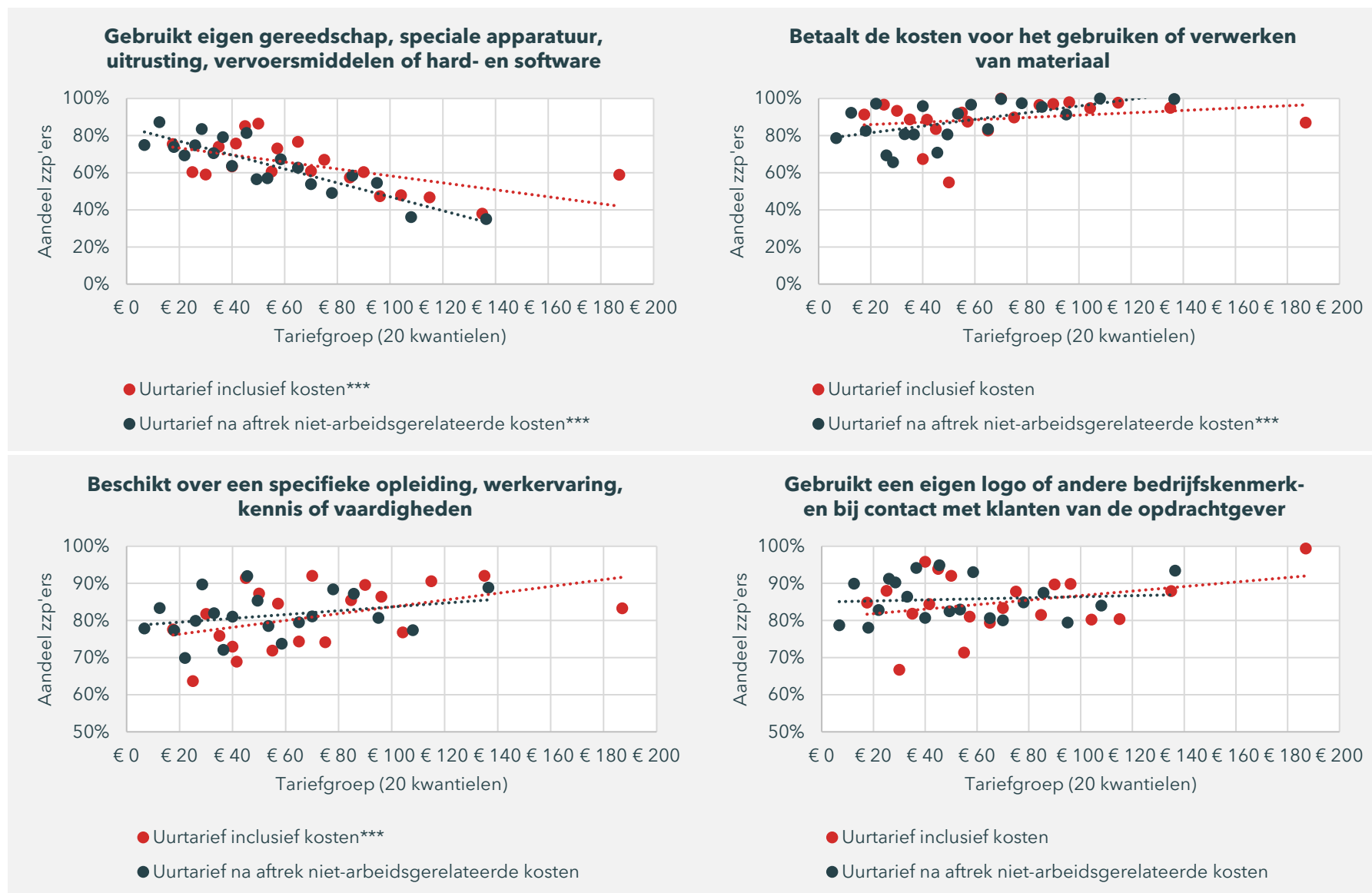
aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten (blauwe bollen). Ook zijn er geen grote verschillen tussen zzp'ers boven en onder een bepaald uurtarief, maar is er eerder sprake van een continu oplopende lijn over tariefgroepen. Of zzp'ers verantwoordelijk zijn voor de financiële risico's of resultaten van de werkzaamheden, aansprakelijk zijn voor eventuele schade veroorzaakt bij de uitoefening van de werkzaamheden, de kosten dragen voor extra werkzaamheden of herstelwerkzaamheden indien de werkzaamheden niet voldoen aan de opdrachtovereenkomst, de kosten voor het gebruiken of verwerken van materiaal betalen of een eigen logo of andere bedrijfskenmerken mogen gebruiken bij contact met klanten van de opdrachtgever, hangt niet statistisch significant samen met de tariefgroep van zzp'ers. Opvallend is dat het gebruikmaken van eigen gereedschap, speciale apparatuur, uitrusting, vervoersmiddelen of hard- en software of een korte duur van de opdracht hebben, juist statistisch significant *negatief* samenhangt met de tariefgroep. Zzp'ers in de hogere tariefgroepen maken gemiddeld minder vaak gebruik van eigen gereedschap, speciale apparatuur, uitrusting, vervoersmiddelen of hard- en software en hebben minder vaak een opdracht van korte duur dan zzp'ers in de lagere tariefgroepen. Dit ligt meer aan de aard van de werkzaamheden dan aan het al dan niet werken voor eigen rekening en risico.

Figuur 4.1 Hoe hoger (lager) het uurtarief van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, hoe vaker (minder vaak) zij het financiële risico lopen als de opdrachtgever niet betaald

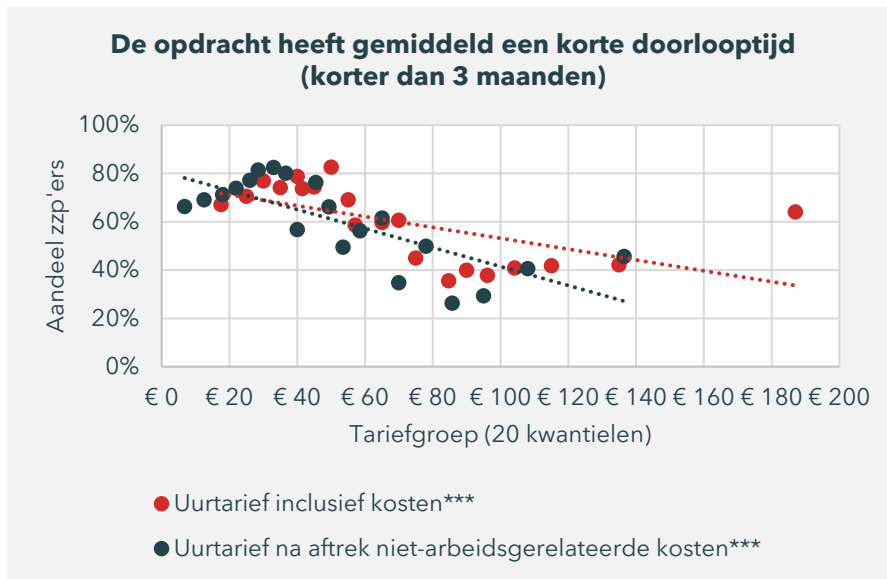
Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Figuur 4.2 Hoe hoger (lager) het uurtarief van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, hoe vaker (minder vaak) zij beschikken over een specifieke opleiding, werkervaring, kennis of vaardigheden die niet structureel bij de opdrachtgever aanwezig zijn

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Figuur 4.3 Er is geen samenhang tussen een korte doorlooptijd van de opdracht (korter dan 3 maanden) en de uurtarieven van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

4.2 Autonomie in het economisch verkeer

Als de hoofdelementen 'werkinhoudelijke aansturing' en 'organisatorische inbedding' enerzijds en 'werken voor eigen rekening en risico' anderzijds in evenwicht zijn, kan aanvullend de wijze waarop de werkende doorgaans zelfstandig in het economisch verkeer opereert worden betrokken om in dergelijke situaties tot een uitkomst te komen voor de beoordeling van de arbeidsrelatie. De volgende indicaties van zelfstandig ondernemerschap geven invulling aan het aanvullende hoofdelement 'autonomie in het economisch verkeer' (hoofdelement C+):

- De werkende heeft meerdere opdrachtgevers per jaar;
- De werkende besteedt tijd en/of geld aan het opbouwen van een reputatie en het vinden van nieuwe klanten of opdrachtgevers;
- De werkende heeft bedrijfsinvesteringen gedaan van enige omvang;
- Het administratief handelen van de werkende wijst op ondernemerschap:
 - De werkende is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel (KvK);
 - De werkende is btw-ondernemer;
 - De werkende heeft recht op de fiscale voordelen van het ondernemerschap (zoals ondernemersfaciliteiten).

Relatie tussen tariefgroep en autonomie in het economisch verkeer

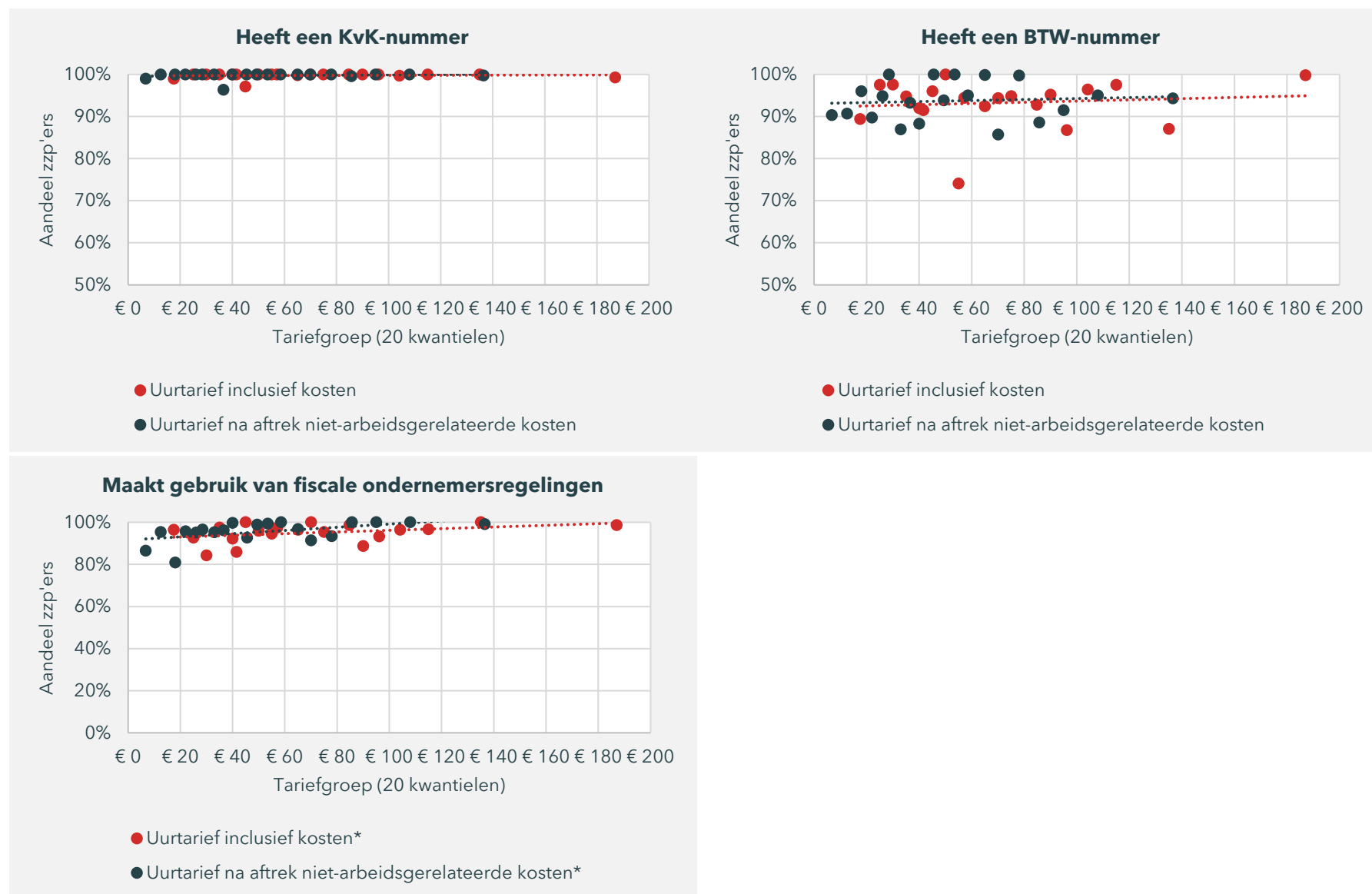
In tegenstelling tot de indicaties van het werken voor eigen rekening en risico, hangt een groter aantal indicaties van autonomie in het economisch verkeer statistisch significant *positief* samen met de tariefgroep van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (zie Figuur 4.4 tot en met Figuur 4.6). Hoe hoger (lager) het uurtarief, hoe vaker (minder vaak) deze indicaties van zelfstandig ondernemerschap gemiddeld voorkomen onder zzp'ers. Ook hierbij is nauwelijks verschil tussen de tariefgroepen inclusief kosten (rode bollen) en de tariefgroepen na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten (blauwe bollen). Ook zijn er geen grote verschillen tussen zzp'ers boven en onder een bepaald uurtarief, maar is er eerder sprake van een continu oplopende lijn tussen tariefgroepen. Het verband is het sterkst als zzp'ers een voorziening voor hun pensioen of in geval van arbeidsongeschiktheid hebben getroffen, een beroeps- of bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering hebben afgesloten of gebruikmaken van fiscale ondernemersregelingen. Of zzp'ers tijd besteden aan de acquisitie van nieuwe opdrachtgevers, investeren in bedrijfsmiddelen en een KvK- of BTW-nummer hebben, hangt niet statistisch significant samen met de tariefgroep van zzp'ers. Opvallend is dat het jaarlijks hebben van meerdere opdrachten en/of verschillende opdrachtgevers juist statistisch significant *negatief* samenhangt met de tariefgroep. Zzp'ers in de hogere tariefgroepen hebben gemiddeld iets vaker één opdracht en/of één opdrachtgever per jaar dan zzp'ers in de lagere tariefgroepen. Deze groep zzp'ers wordt grotendeels gekenmerkt door hoogopgeleide en gespecialiseerde zelfstandig professionals die veelal een beperkt aantal opdrachten en opdrachtgevers per jaar hebben, zoals blijkt uit recent onderzoek naar de meerwaarde van zelfstandig professionals (Bussink e.a., 2024).

Figuur 4.4 Hoe hoger (lager) het uurtarief van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, hoe minder vaak (vaker) zij meerdere opdrachten en verschillende opdrachtgevers per jaar hebben

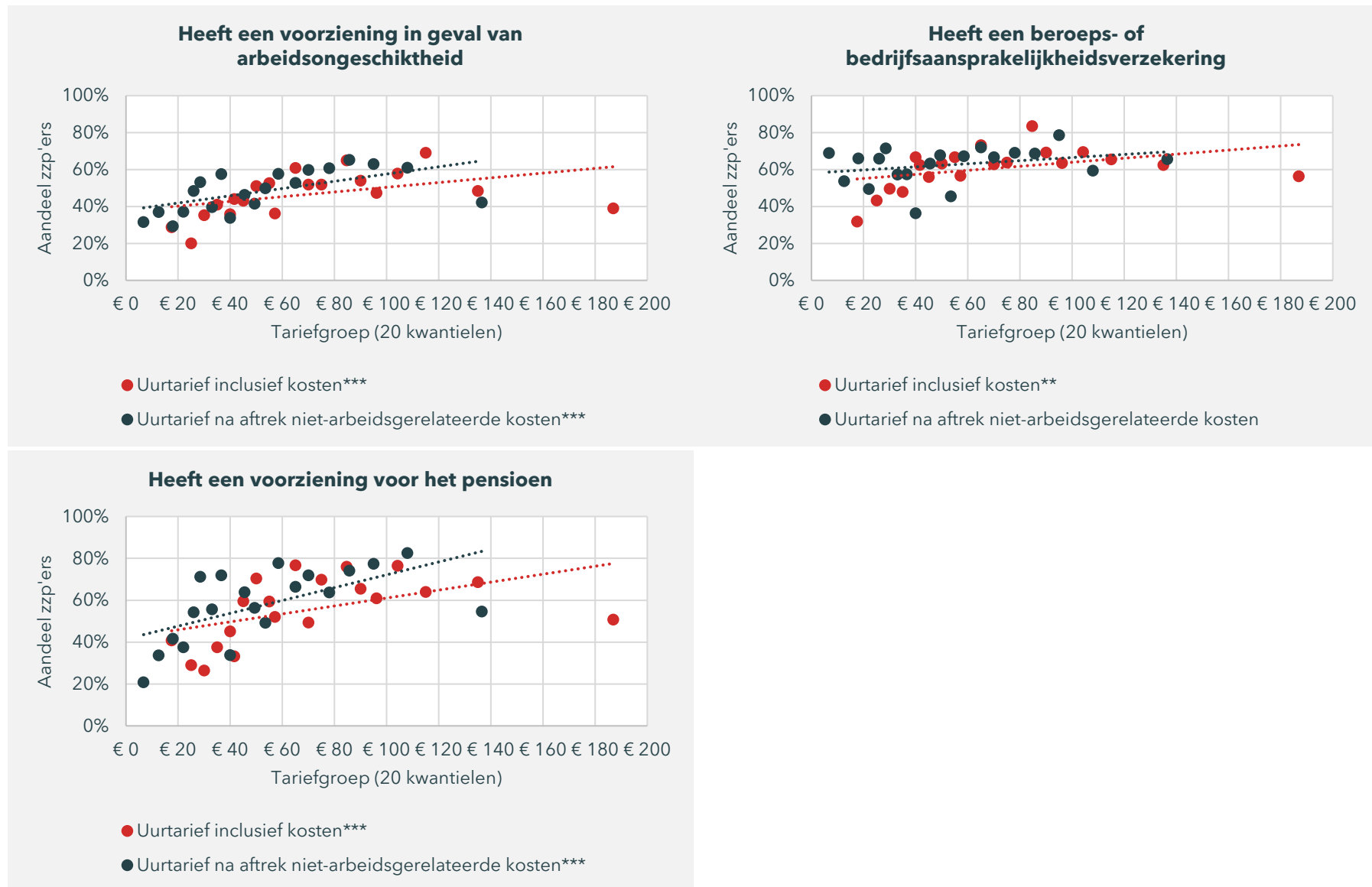
Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Figuur 4.5 Hoe hoger (lager) het uurtarief van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, hoe vaker (minder vaak) zij gebruikmaken van fiscale ondernemersregelingen

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Figuur 4.6 Hoe hoger (lager) het uurtarief van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, hoe vaker (minder vaak) zij een arbeidsongeschiktheids- en pensioenvoorziening en een beroeps- of bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering hebben

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

5 Indicaties en rechtsvermoeden van werknemerschap

Indicaties van werknemerschap (respectievelijk van zelfstandig ondernemerschap) zijn bovengemiddeld (resp. ondergemiddeld) aanwezig bij lagere tariefgroepen van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers. Dat geldt specifiek voor groepen zzp'ers met een gemiddeld tarief van 32 euro (inclusief kosten) en 25 tot 27 euro (na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten).

Dit hoofdstuk laat het onderlinge (statistische) verband zien tussen de verschillende hoofdelementen uit het conceptwetsvoorstel Verduidelijking Beoordeling Arbeidsrelaties en Rechtsvermoeden (VBAR). De veelvoud aan indicaties van werknemerschap en zelfstandig ondernemerschap uit de voorgaande hoofdstukken is middels een confirmatieve factoranalyse teruggebracht tot vier onderscheidende hoofdelementen (zie Box 5.1). Deze vier hoofdelementen zijn gerelateerd aan de tariefgroepen van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (paragraaf 5.1 en 5.2). Daarnaast zijn conform het toetsingskader uit het conceptwetsvoorstel hoofdelementen A en B gezamenlijk afgezet tegen hoofdelement C afzonderlijk en in combinatie met hoofdelement C+ (paragraaf 5.3).

Box 5.1 Wat is een confirmatieve factoranalyse?

Een *confirmatieve factoranalyse* is een statistische methode om een groot aantal geobserveerde variabelen terug te brengen tot een beperkt aantal achterliggende variabelen (factoren). Het model waarin de geobserveerde variabelen worden teruggebracht, wordt - in tegenstelling tot een *exploratieve factoranalyse* - vooraf verondersteld en is meestal gebaseerd op theorie, empirisch bewijs en/of expertise.

Hoofdelementen

Bij de confirmatieve factoranalyse is conform het conceptwetsvoorstel Verduidelijking Beoordeling Arbeidsrelaties en Rechtsvermoeden (VBAR) verondersteld dat 'werkinhoudelijke aansturing' (hoofdelement A), 'organisatorische inbedding' (hoofdelement B), 'werken voor eigen rekening en risico' (hoofdelement C) en 'autonomie in het economisch verkeer' (hoofdelement C+) vier onderscheidende hoofdelementen (factoren) zijn die ten grondslag liggen aan de veelvoud aan indicaties van werknemerschap en zelfstandig ondernemerschap, zoals gepresenteerd in Hoofdstuk 3 en 4.

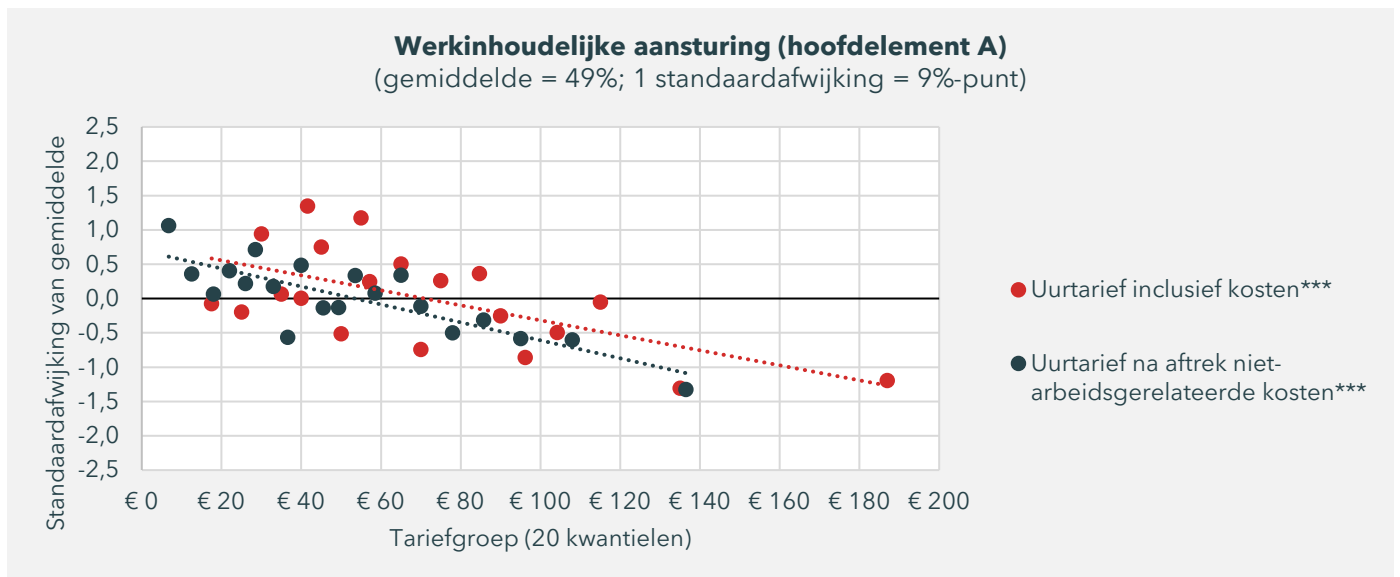
Statistische samenhang en scores

Per hoofdelement (factor) is gekeken in hoeverre de onderliggende indicaties statistisch samenhangen (correleren) met de desbetreffende factor. Hierbij is alleen naar de gemeenschappelijke variantie (communaliteit) in de onderliggende indicaties gekeken. Per hoofdelement zijn voor elke tariefgroep zogenaamde factorscores berekend die zijn uitgedrukt als gestandaardiseerde scores (z-scores), met een standaardafwijking van 1 en een gewogen gemiddelde van 0. Deze scores geven de mate weer waarin de waarden voor het desbetreffende hoofdelement verschillen tussen de tariefgroepen. Een score van -1 of +1 betekent dat de waarde voor de desbetreffende tariefgroep één standaardafwijking onder of boven het gewogen gemiddelde van alle tariefgroepen ligt.

5.1 Indicaties van werknemerschap

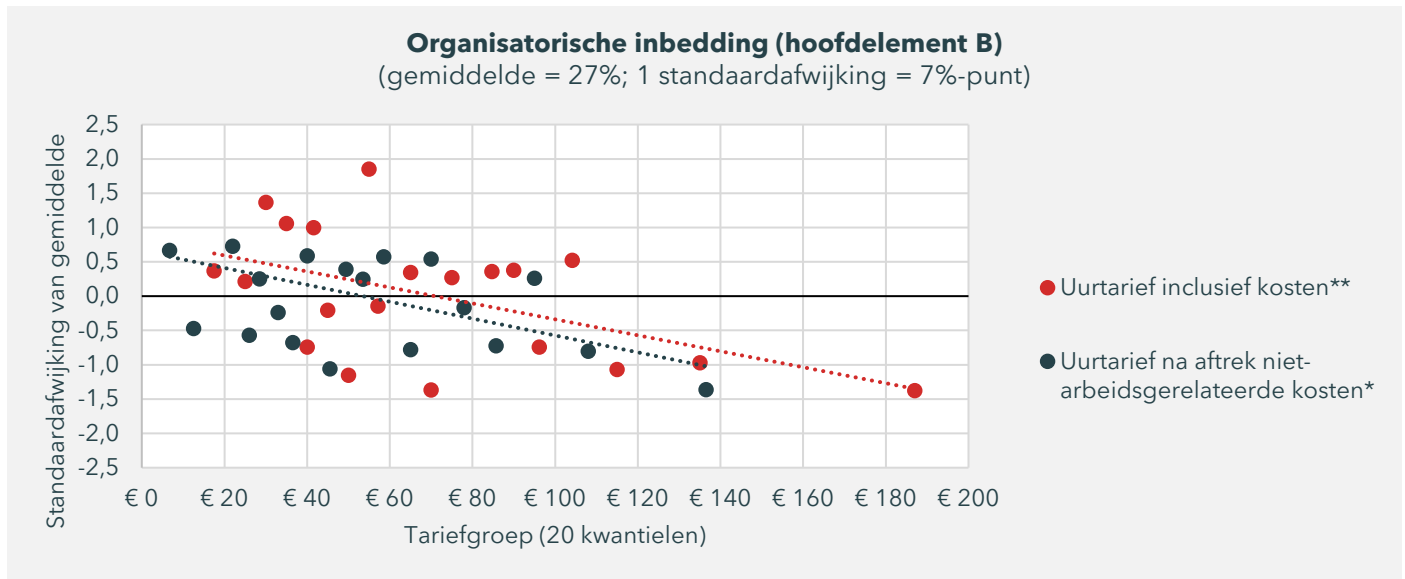
Zowel hoofdelement A (werkinhoudelijke aansturing) als hoofdelement B (organisatorische inbedding) hangen statistisch significant *negatief* samen met oplopende tariefgroepen van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (zie Figuur 5.1 en 5.2). Deze twee hoofdelementen weerspiegelen de gemeenschappelijke variantie van de onderliggende indicaties van werknemerschap die invulling geven aan de desbetreffende hoofdelementen, zoals gepresenteerd in Hoofdstuk 3. Hoe hoger (lager) het uurtarief, hoe minder vaak (vaker) de onderliggende indicaties van deze hoofdelementen ondergemiddeld (bovengemiddeld) aanwezig zijn onder zzp'ers. Hierbij is nauwelijks verschil tussen de tariefgroepen inclusief kosten (rode bollen) en de tariefgroepen na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten (blauwe bollen). Ook zijn er geen grote verschillen tussen zzp'ers boven en onder een bepaald uurtarief, maar is er eerder sprake van een continue aflopende lijn over tariefgroepen.

Figuur 5.2 Hoe lager het uurtarief van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, hoe sterker de indicaties van werkinhoudelijke aansturing door de opdrachtgever

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Figuur 5.3 Hoe lager het uurtarief van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, hoe sterker de indicaties van organisatorische inbedding bij de opdrachtgever

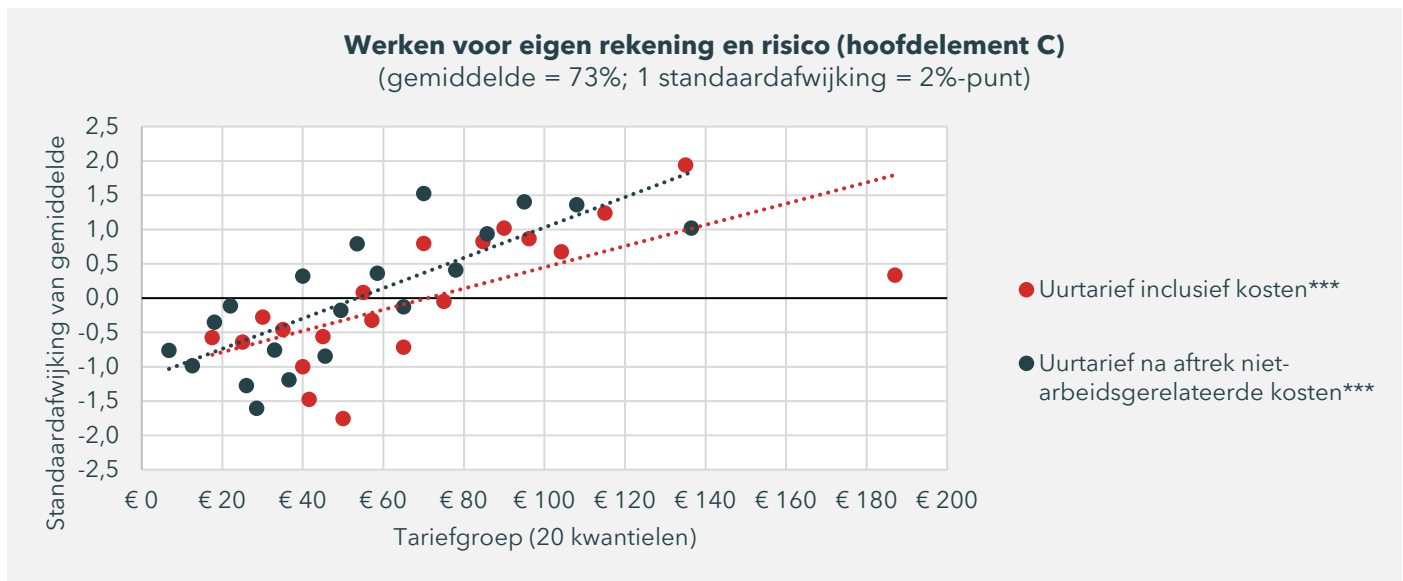

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

5.2 Indicaties van zelfstandig ondernemerschap

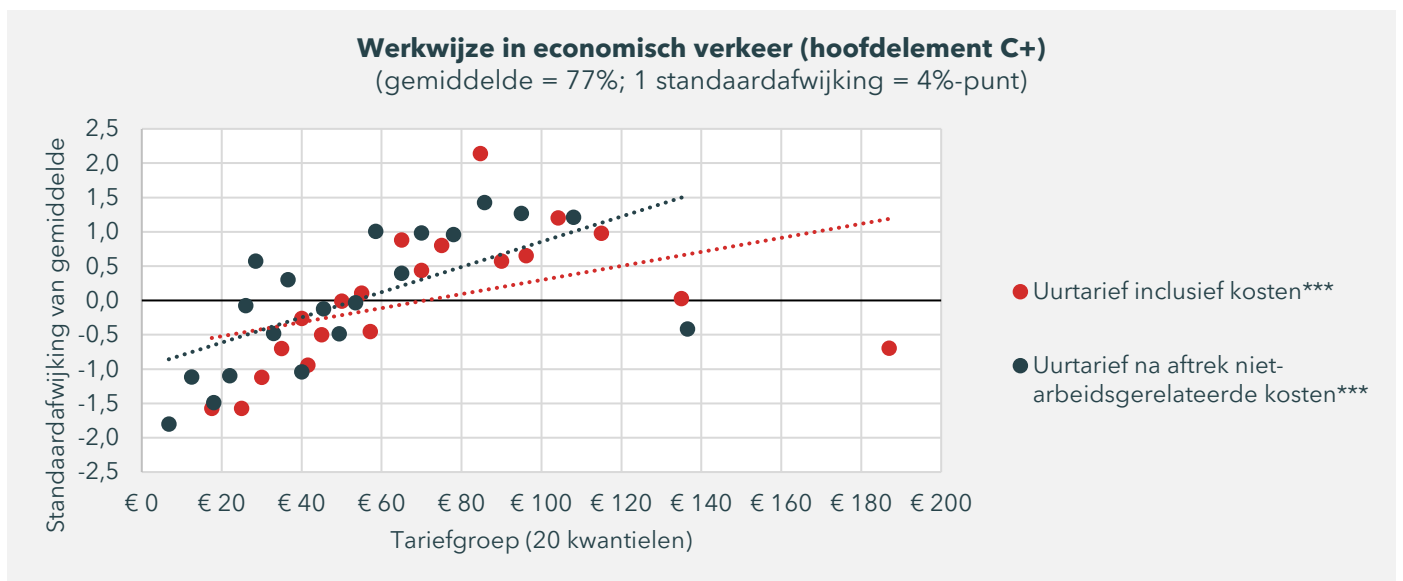
Zoals verwacht hangen hoofdelement C (werken voor eigen rekening en risico) en hoofdelement C+ (autonomie in het economisch verkeer) - in tegenstelling tot hoofdelement A (werkinhoudelijke aansturing) en hoofdelement B (organisatorische inbedding) - statistisch significant *positief* samen met de tariefgroep van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers (zie Figuur 5.3 en 5.4). Deze twee hoofdelementen weerspiegelen de gemeenschappelijke variantie van de onderliggende indicaties van zelfstandig ondernemerschap die invulling geven aan de desbetreffende hoofdelementen, zoals gepresenteerd in Hoofdstuk 4. Hoe hoger (lager) het uurtarief, hoe vaker (minder vaak) de onderliggende indicaties van deze hoofdelementen ondergemiddeld (bovengemiddeld) aanwezig zijn bij zzp'ers. Hierbij is nauwelijks verschil tussen de tariefgroepen inclusief kosten (rode bollen) en de tariefgroepen na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten (blauwe bollen). Ook zijn er geen grote verschillen tussen zzp'ers boven en onder een bepaald uurtarief, maar is er eerder sprake van een continu oplopende lijn tussen tariefgroepen.

Figuur 5.4 Hoe hoger het uurtarief van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, hoe sterker de indicaties van het werken voor eigen rekening en risico

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Figuur 5.5 Hoe hoger het uurtarief van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, hoe sterker de indicaties van ondernemerschap in het economisch verkeer

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

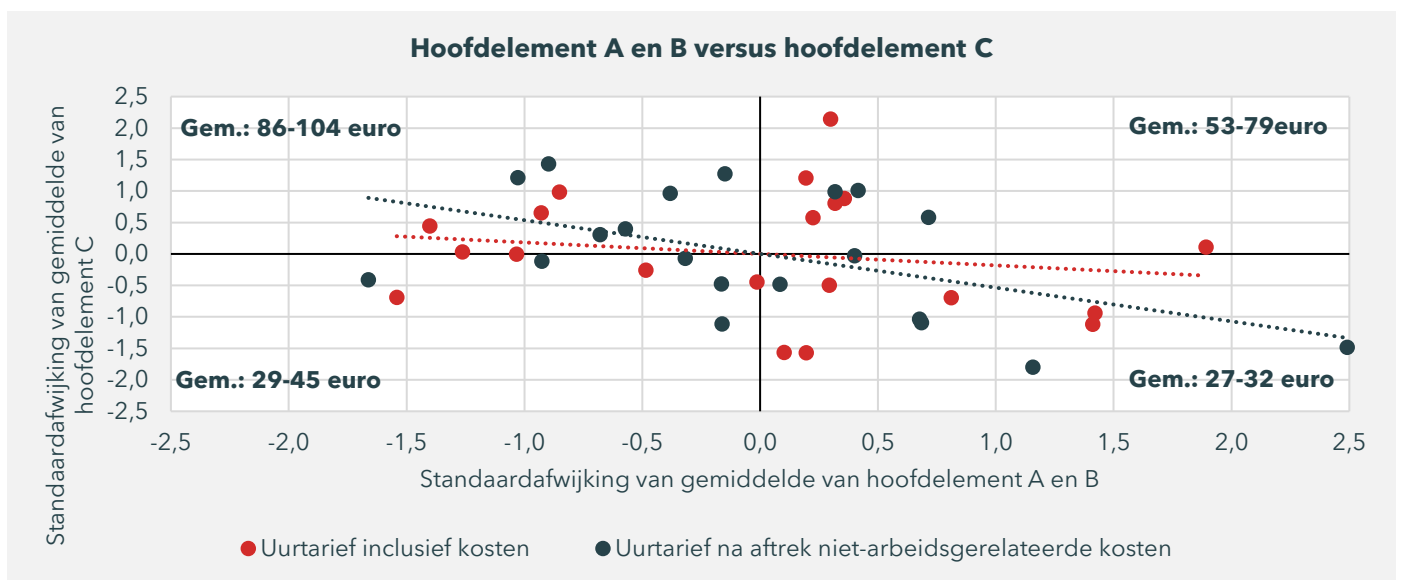
5.3 Samenhang hoofdelementen

Zoals verwacht hangen hoofdelement A (werkinhoudelijke aansturing) en hoofdelement B (organisatorische inbedding) gezamenlijk statistisch significant *negatief* samen met hoofdelement C (werken voor eigen rekening en risico) afzonderlijk en in combinatie met hoofdelement C+ (autonomie in het economisch verkeer) (zie Figuur 5.6 en 5.7). Hoofdelement A en B reflecteren immers meerdere indicaties van werknemerschap, terwijl hoofdelement

C en C+ diverse indicaties van zelfstandig ondernemerschap weerspiegelen. Hoe vaker (minder vaak) de indicaties van werknemerschap bovengemiddeld aanwezig zijn, hoe minder vaak (vaker) de indicaties van zelfstandig ondernemerschap bovengemiddeld aanwezig zijn bij zzp'ers. Deze vergelijking maakt het mogelijk om de volgende vier verschillende kwadranten van tariefgroepen te identificeren waarvoor indicaties van werknemerschap en/of zelfstandig ondernemerschap onder en/of bovengemiddeld aanwezig zijn:

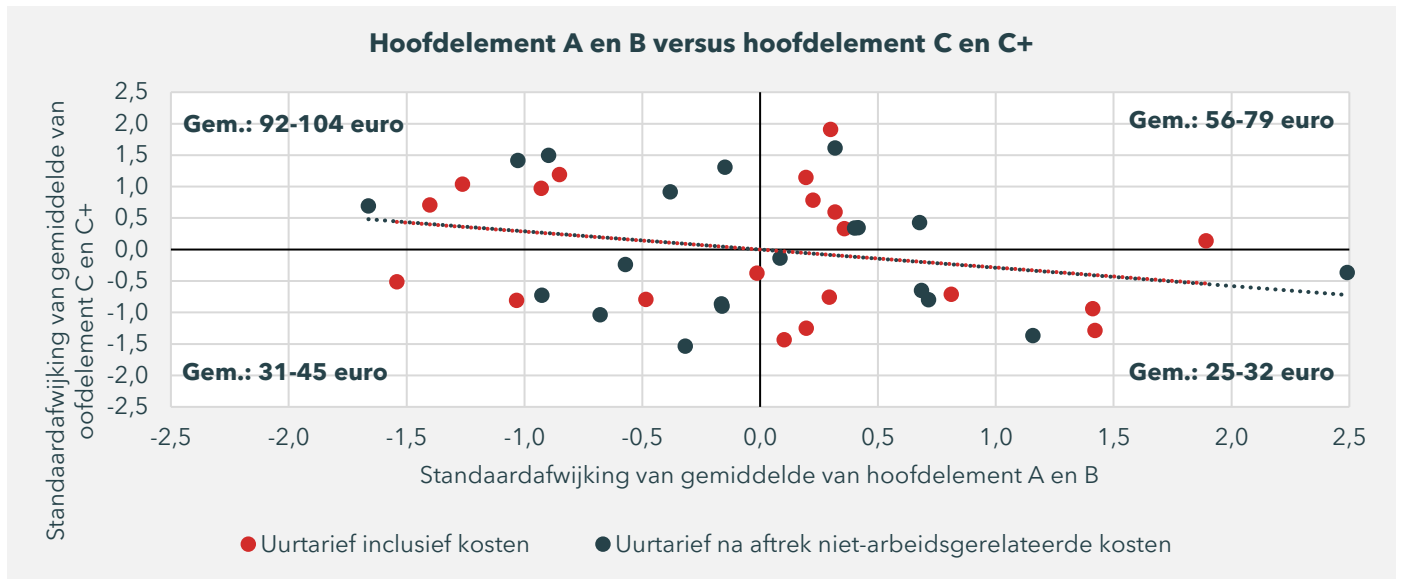
- **Indicatie van zelfstandig ondernemerschap** (kwadrant linksboven): Dit kwadrant geeft de tariefgroepen weer waarvoor de indicaties van hoofdelement C (in combinatie met hoofdelement C+) bovengemiddeld aanwezig zijn, terwijl de indicaties van hoofdelement A en B gezamenlijk ondergemiddeld aanwezig zijn. Dit betreft veelal de hogere tariefgroepen van gemiddeld **104 euro** (inclusief kosten) en van gemiddeld **86 tot 92 euro** (na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten);
- **Geen eenduidige indicatie** (kwadrant rechtsboven en linksonder): Het kwadrant rechtsboven bevat de tariefgroepen waarvoor zowel de indicaties van hoofdelement A en B gezamenlijk als de indicaties van hoofdelement C (in combinatie met hoofdelement C+) bovengemiddeld aanwezig zijn. Het kwadrant linksonder weerspiegelt de tariefgroepen waarvoor alle indicaties ondergemiddeld aanwezig zijn. Beide kwadranten betreffen veelal de middelhoge tariefgroepen van gemiddeld **45 tot 79 euro** (inclusief kosten) en van gemiddeld **29 tot 56 euro** (na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten);
- **Indicatie van werknemerschap** (kwadrant rechtsonder): Dit kwadrant geeft de tariefgroepen weer waarvoor de indicaties van hoofdelement A en B gezamenlijk bovengemiddeld aanwezig zijn en de indicaties van hoofdelement C (in combinatie met hoofdelement C+) ondergemiddeld aanwezig zijn. Dit betreft veelal de lagere tariefgroepen van gemiddeld **32 euro** (inclusief kosten) en van gemiddeld **25 tot 27 euro** (na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten).

Figuur 5.6 In de lagere tariefgroepen zijn de indicaties van werknemerschap bovengemiddeld aanwezig en van zelfstandig ondernemerschap ondergemiddeld

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Figuur 5.7 In de hogere tariefgroepen zijn de indicaties van werknemerschap ondergemiddeld aanwezig en van zelfstandig ondernemerschap bovengemiddeld

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

6 Conclusie en beantwoording onderzoeksvragen

Zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers in lagere tariefgroepen vertonen vaker indicaties van werknemerschap, terwijl in hogere tariefgroepen vaker indicaties van zelfstandig ondernemerschap aanwezig zijn. Tussen de 15 en 28 procent van de zzp'ers zou onder het rechtsvermoeden vallen bij een uurtarief van 32,24 euro, afhankelijk van het gehanteerde uurtarief. Deze zzp'ers opereren voornamelijk in de groot- en detailhandel, kunst, creatieve industrie, bouw en niet-specialistische zakelijke dienstverlening.

Dit hoofdstuk geeft antwoord op de onderzoeksvragen.

6.1 Beantwoording eerste onderzoeksvraag

- 1. Wat zijn de karakteristieken van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers met een uurtarief van x euro?**
a. Zowel achtergrondkenmerken van de werkende als kenmerken van de werkzaamheden.

Antwoord: Indicaties van werkinhoudelijke aansturing (hoofdelement A) en organisatorische inbedding (hoofdelement B) komen gemiddeld vaker (minder vaak) voor in lagere (hogere) tariefgroepen van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers. Het gaat hierbij om de volgende indicaties die statistisch significant *negatief* samenhangen met de tariefgroep van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers:

- De opdrachtgever heeft de mogelijkheid om aanwijzingen en instructies te geven die de opdrachtnemer verplicht moet opvolgen (A);
- De opdrachtgever bepaalt waar de werkzaamheden worden uitgevoerd (B);
- De werkzaamheden worden zeer regelmatig voor de opdrachtgever uitgevoerd (B);
- De werkzaamheden behoren tot de kernactiviteiten van de opdrachtgever (B);
- De werkzaamheden worden regelmatig ook door werknemers uitgevoerd (B).

Indicaties van het werken voor eigen rekening en risico (hoofdelement C) en het als zelfstandig ondernemer gedragen in het economisch verkeer (hoofdelement C+) komen daarentegen gemiddeld minder vaak (vaker) voor in lagere (hogere) tariefgroepen van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers. Het gaat hierbij om de volgende indicaties die statistisch significant *positief* samenhangen met de tariefgroep van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers:

- De zzp'er loopt financieel risico als de opdrachtgever niet betaalt (C);
- De zzp'er beschikt over een specifieke opleiding, werkervaring, kennis of vaardigheden die niet structureel bij de opdrachtgever aanwezig zijn (C);
- De zzp'er heeft een voorziening voor het pensioen (C+);
- De zzp'er heeft een voorziening in geval van arbeidsongeschiktheid (C+);
- De zzp'er heeft een beroeps- of bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering (C+);
- De zzp'ers maakt gebruik van fiscale ondernemersregelingen (C+).

- b. Zijn er grote verschillen te zien tussen zzp'ers boven en onder een bepaald uurtarief? Of kun je het meer zien als een doorlopende lijn?**

Antwoord: Geen van de indicatoren vertoont grote verschillen tussen zzp'ers boven en onder een bepaald uurtarief. De meeste indicatoren vertonen eerder een continu aflopende lijn over oplopende tariefgroepen (hoofdelement A en B) of een continu oplopende lijn over oplopende tariefgroepen (hoofdelement C en C+).

- c. Zijn de elementen die een indicatie kunnen vormen voor werknemerschap in grotere mate aanwezig in bepaalde tariefgroepen?**

Antwoord: Indicaties van werknemerschap (zelfstandig ondernemerschap) zijn bovengemiddeld (ondergemiddeld) aanwezig bij lagere tariefgroepen van zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers, waarbij het gemiddelde uurtarief van deze tariefgroepen circa 32 euro (inclusief kosten) en circa 25 tot 27 euro (na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten) is.

6.2 Beantwoording tweede onderzoeksvraag

- 2. Hoeveel procent van de zzp'ers zouden onder het rechtsvermoeden vallen bij een uurtarief van x euro?**

Tussen de 15 en 28 procent van de zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers zou onder het rechtsvermoeden vallen bij een uurtarief van 32,24 euro als wordt uitgegaan van respectievelijk een uurtarief inclusief kosten en na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten (zie Tabel 6.1). Als het uurtarief op basis waarvan het rechtsvermoeden wordt gebaseerd met stapgroottes van 2,50 euro oploopt (afloopt), loopt het aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers dat hieronder zou vallen relatief snel op (af).

Tabel 6.1 Het aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers dat onder het rechtsvermoeden zou vallen loopt relatief snel op (af) met een hoger (lager) uurtarief

	Uurtarief (in euro's)						
	24,74	27,24	29,74	32,24	34,74	37,24	39,74
Uurtarief inclusief kosten	8%	10%	11%	15%	17%	20%	21%
Uurtarief na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten	19%	22%	25%	28%	30%	34%	37%

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

6.3 Beantwoording derde onderzoeksvraag

- 3. In welke sectoren opereren zzp'ers met een uurtarief onder x euro?**

Antwoord: Onderstaande tabellen geven een overzicht van het totale aandeel zzp'ers met zakelijke opdrachtgevers dat onder het rechtsvermoeden zou vallen bij een uurtarief tussen de 24,74 en 39,74 euro als wordt uitgegaan van respectievelijk een uurtarief inclusief kosten (zie Tabel 6.2) en na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten (zie Tabel 6.3). Daarnaast is dit aandeel zzp'ers uitgesplitst per sectorcluster, waarbij de percentages het aandeel zzp'ers dat onder het rechtsvermoeden zou vallen weergeven dat actief is in de desbetreffende sector (en optellen tot 100

procent). Hieruit blijkt dat deze groep zzp'ers voornamelijk in de volgende sectoren opereert als naar het uurtarief inclusief kosten wordt gekeken (zie Tabel 6.2):

- Groot- en detailhandel;
- Kunst;
- Industrieel ontwerp en vormgeving, fotografie, vertaling en overige consultancy (creatieve industrie);
- Bouwnijverheid (bouw);
- Verhuur roerend, arbeidsbemiddeling, reis, beveiliging, facilitair en overig zakelijke (niet-specialistische zakelijke dienstverlening).

Tabel 6.2 Zzp'ers die op basis van het uurtarief (inclusief kosten) onder het rechtsvermoeden zouden vallen opereren voornamelijk in de groot- en detailhandel, kunst, creatieve industrie, bouw en niet-specialistische zakelijke dienstverlening

	Uurtarief inclusief kosten (in euro's)						
	24,74	27,24	29,74	32,24	34,74	37,24	39,74
Totaal	8%	10%	11%	15%	17%	20%	21%
4: Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	25%	20%	22%	19%	17%	14%	14%
22: Kunst	15%	14%	14%	12%	11%	11%	12%
16: Industrieel ontwerp en vormgeving, fotografie, vertaling en overige consultancy	7%	12%	12%	10%	11%	9%	9%
3: Bouwnijverheid	8%	7%	6%	8%	8%	7%	6%
18: Verhuur roerend, arbeidsbemiddeling, reis, beveiliging, facilitair en overig zakelijk	6%	6%	5%	8%	9%	9%	10%
5: Vervoer en opslag	6%	8%	7%	7%	7%	7%	6%
13: Holdings (geen financiële), conerndiensten binnen eigen concern en managementadviesing	4%	3%	5%	5%	5%	5%	5%
1: Landbouw, bosbouw en visserij	1%	3%	3%	4%	4%	5%	5%
6: Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	6%	5%	4%	4%	4%	5%	4%
19: Openbaar bestuur en onderwijs	5%	4%	5%	3%	5%	5%	7%
20: Gezondheids- en welzijnszorg (geen kinderopvang)	4%	3%	3%	3%	4%	5%	6%
2: Delfstoffen, industrie, nutsbedrijven en afval	3%	2%	3%	3%	3%	3%	3%
8: Productie en distributie van films en televisieprogramma's; maken en uitgeven van geluidsopnamen	1%	3%	2%	2%	3%	3%	3%
15: Reclame en marktonderzoek	1%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
12: Rechtskundige dienstverlening, accountancy, belastingadviesing en administratie	1%	2%	2%	1%	1%	1%	1%
9: Informatie en communicatie: dienstverlenende activiteiten o.g.v. informatietechnologie	1%	1%	1%	1%	1%	3%	3%
21: Kinderopvang	2%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
23: Cultuur, loterijen, sport en recreatie	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
24: Overige dienstverlening	0%	0%	0%	1%	1%	1%	1%
7: Uitgeverijen, radio/tv, telecommunicatie en dienstverlening o.g.v. informatie	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%

14: Architecten, ingenieurs en technisch ontwerp en advies; keuring en controle	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
11: Verhuur van en handel in onroerend goed	1%	1%	1%	0%	0%	1%	1%
17: Speur- en ontwikkelingswerk en veterinaire	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
10: Financiële instellingen	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Als naar het uurtarief na aftrek van niet-arbeidsgerelateerde kosten wordt gekeken, ziet de top vijf van sectoren er iets anders dan voor het uurtarief inclusief kosten (zie Tabel 6.3):

- Bouwnijverheid (bouw);
- Gezondheids- en welzijnszorg (zorg en welzijn);
- Kunst;
- Vervoer en opslag (transport);
- Verhuur roerend, arbeidsbemiddeling, reis, beveiliging, facilitair en overig zakelijke (niet-specialistische zakelijke dienstverlening).

Tabel 6.3 Zzp'ers die op basis van het uurtarief (na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten) onder het rechtsvermoeden zouden vallen opereren voornamelijk in de bouw, zorg, kunst, transport en niet-specialistische zakelijke dienstverlening

	Uurtarief na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten (in euro's)						
	€24,74	€27,24	€29,74	€32,24	€34,74	€37,24	€39,74
Totaal	19%	22%	25%	28%	30%	34%	37%
3: Bouwnijverheid	20%	19%	20%	20%	21%	19%	21%
20: Gezondheids- en welzijnszorg (geen kinderopvang)	11%	12%	11%	10%	10%	10%	9%
22: Kunst	12%	10%	10%	10%	10%	11%	10%
5: Vervoer en opslag	7%	7%	6%	7%	7%	6%	6%
18: Verhuur roerend, arbeidsbemiddeling, reis, beveiliging, facilitair en overig zakelijk	8%	7%	7%	7%	8%	8%	7%
16: Industrieel ontwerp en vormgeving, fotografie, vertaling en overige consultancy	8%	8%	7%	6%	6%	6%	7%
19: Openbaar bestuur en onderwijs	5%	5%	6%	6%	6%	7%	7%
13: Holdings (geen financiële), conerndiensten binnen eigen concern en managementadvies	4%	5%	5%	5%	5%	4%	5%
1: Landbouw, bosbouw en visserij	3%	3%	3%	4%	3%	3%	3%
9: Informatie en communicatie: dienstverlenende activiteiten o.g.v. informatietechnologie	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%
2: Delfstoffen, industrie, nutsbedrijven en afval	3%	3%	4%	3%	3%	4%	4%
6: Logies-, maaltijd- en drankverstreking	4%	4%	3%	3%	3%	3%	3%

4: Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	2%	3%	3%	3%	3%	3%	3%
8: Productie en distributie van films en televisieprogramma's; maken en uitgeven van geluidsopnamen	2%	2%	3%	3%	3%	3%	3%
24: Overige dienstverlening	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
15: Reclame en marktonderzoek	1%	1%	1%	1%	2%	2%	2%
14: Architecten, ingenieurs en technisch ontwerp en advies; keuring en controle	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%
12: Rechtskundige dienstverlening, accountancy, belastingadvisering en administratie	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%
23: Cultuur, loterijen, sport en recreatie	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
21: Kinderopvang	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
7: Uitgeverijen, radio/tv, telecommunicatie en dienstverlening o.g.v. informatie	1%	0%	0%	1%	1%	1%	1%
11: Verhuur van en handel in onroerend goed	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
17: Speur- en ontwikkelingswerk en veterinair	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
10: Financiële instellingen	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Referenties

- Bussink, H., Heyma, A. Knol, J. & Doeve, T. (2023). Zelfstandig professionals: De economische en maatschappelijke waarde van zelfstandig professionals, SEO-rapport 2023-129, Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.
- Heyma, A., Ven, K. van der, Biesenbeek, C., Zwetsloot, J. & Meij, M. (2018). Karakteristieken en tarieven zzp'ers, SEO-rapport 2018-68, Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.
- SZW. (2023). Bijlage 3: Memorie van Toelichting Verduidelijking beoordeling arbeidsrelaties en rechtsvermoeden, Den Haag: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Bijlage A Veldwerkverslag

Bijlage A.1 Onderzoekspopulatie en steekproefkader

De onderzoekspopulatie voor dit onderzoek bestaat uit zelfstandigen zonder personeel. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in verschillende soorten:

- Mensen met een eigen bedrijf of praktijk (zelfstandig ondernemer);
- Mensen die directeur-groootaandeelhouder van een bedrijf zijn;
- Mensen die zonder dienstverband meewerken in een eigen bedrijf of praktijk van een gezinslid (meewerkend gezinslid);
- Mensen die zonder dienstverband meewerken in een eigen bedrijf met meerdere zelfstandigen samen, bijvoorbeeld een maatschap of VOF;
- Mensen die arbeid verrichten voor eigen risico of eigen rekening op andere wijze, bijvoorbeeld als freelancer.

Er is geen openbaar bestand beschikbaar met hierin gegevens van alleen zelfstandigen zonder personeel zoals eerder omschreven. Het meest geschikte steekproefkader waarin zoveel mogelijk van de genoemde groepen voorkomen, is het LISA-bestand. LISA is een databestand met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht. De kerngegevens per vestiging hebben een ruimtelijke component (adresgegevens) en een sociaal-economische component (werkgelegenheid en economische activiteit). Door de beschikbaarheid van dit type beschrijvende gegevens voor heel Nederland kan het LISA-vestigingenregister beschouwd worden als het basisbestand voor sociaaleconomisch en ruimtelijk onderzoek. Omdat LISA ook vestigingen van de overheid, het onderwijs, de gezondheidszorg en de vrije beroepsbeoefenaars registreert is LISA uniek in zijn soort. Het LISA-vestigingenregister bevat informatie over ruim 1.286.200 vestigingen in Nederland. Landelijk dekkende informatie is beschikbaar vanaf 1996.

Uit het LISA-bestand kunnen steekproeven worden getrokken waarbij selecties kunnen worden gemaakt op basis van bijvoorbeeld SBI-codes en grootteklassen. In de definitie van LISA is een zzp'er een vestiging met één werkzame persoon. Daarbij is het mogelijk om onderscheid te maken in vestigingen met één werkzame persoon die minimaal 12 uur per week werkt en vestigingen met één werkzame persoon die minder dan 12 uur per week werkt.

Een belangrijk nadeel van het gebruik van LISA als steekproefkader, is dat het niet geheel zeker is dat er sprake is van een zzp'er in de definitie zoals die in overleg met het ministerie is vastgesteld. Dit betekent dat aan het begin van de vragenlijst door middel van screeningvragen bepaald is of het daadwerkelijk gaat om een zzp'er en de respondent derhalve tot de gewenste onderzoekspopulatie behoort.

Om recht te doen aan de heterogeniteit van zzp'ers zijn in samenspraak met het ministerie op basis van SBI codes 24 clusters gedefinieerd. Op pagina 48 is tabel A.1 opgenomen waarin de clusters worden omschreven. Tevens is in deze tabel aangegeven wat de omvang van de populatie zoals gedefinieerd (zijnde 1 werkzame persoon) in het LISA-bestand is. Deze informatie is afkomstig van LISA. Hierbij moet worden opgemerkt, dat dit **niet** de populatiecijfers zijn van alle zzp'ers in Nederland. Het betreft het aantal vestigingen met 1 werkzame persoon.

Om deel te kunnen nemen aan het onderzoek, golden nog twee aanvullende voorwaarden. De zzp'er moet in 2023 als zelfstandige betaald werk hebben uitgevoerd (het tegen betaling leveren van een dienst of product) én de zzp'er

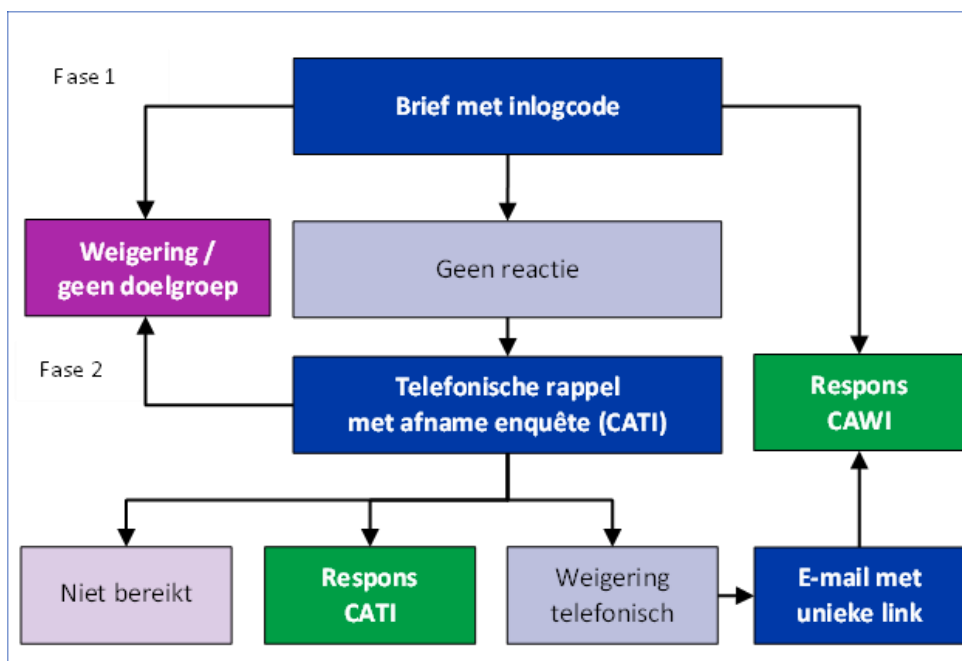
moet in 2023 betaald werk hebben uitgevoerd voor zakelijke opdrachtgevers (of zowel voor particulieren als voor zakelijke opdrachtgevers betaald werk hebben uitgevoerd).

Bijlage A.2 Benaderingsstrategie

Iedere benaderingsstrategie moet erop gericht zijn de potentiële respondenten zoveel mogelijk te prikkelen tot responderen, ervoor te zorgen dat responderen van hen zo weinig mogelijk inspanning vraagt en dat de verzamelde data van een zo hoog mogelijke kwaliteit zijn. Bij dit laatste gaat het niet alleen om de kwaliteit van de data. Het gaat ook om de hoogte van de respons en de representativiteit van de respons. Dat laatste is van belang omdat, zoals het ministerie zelf ook onderkent, zzp'ers een heterogene groep zijn.

Er is gekozen voor een gefaseerde benaderingsstrategie met meerdere contactmomenten waarbij voor het daadwerkelijke veldwerk gebruik wordt gemaakt van een combinatie van een online enquête en een telefonische enquête die na elkaar worden ingezet. Voordelen van de online enquête zijn de lage kosten die dit met zich meebrengt, dat de respondent de vragenlijst op een moment dat het hem/haar het best uitkomt kan invullen en gegevens op kan zoeken. Dat laatste levert een hogere betrouwbaarheid van de data op. Alle vestigingen in de steekproef hebben bij de start van het veldwerk uit naam van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een brief gekregen met een uitnodiging voor de online enquête. Om het nadeel van de vaak relatief lage respons bij een online enquête te ondervangen en om te sturen op de gewenste verdeling van de netto respons over clusters van sectoren, is na enige tijd gerappelleerd waarbij is gewicht van modus. Rappelling en een switch van modus zijn beide effectieve manieren om de respons op te hogen. Een switch naar een andere modus kan er namelijk voor zorgen dat een ander soort respondenten wordt bereikt. Door daarbij te kiezen voor een modus met persoonlijk contact, zijnde telefonisch veldwerk, kan de respons effectief worden verhoogd omdat de enquêteur de respondent kan motiveren om alsnog aan het onderzoek mee te doen.

Figuur A.1 Benaderingsstrategie

Bron: Mediad (2024)

Ervaring heeft geleerd dat veel respondenten die tijdens een telefonisch rappel zeggen dat ze de online enquête alsnog zullen invullen, dit vervolgens achterwege laten. Ook het nogmaals sturen van een e-mail met een link naar de vragenlijst, levert vaak relatief weinig extra respons op. Daarom is tijdens het telefonisch rappel de nadruk gelegd op telefonische afname van de vragenlijst.

Er moet worden opgemerkt dat het aantal uur dat kon worden ingezet bij het telefonisch rappel beperkt van omvang was vanwege de hoogte van het budget dat voor dit onderzoek beschikbaar was. Daarom is bij het telefonisch rappel gefocust op clusters waar de respons substantieel laag was. Met het ministerie is overlegd welke clusters prioriteit hadden.

Tijdens het telefonisch rappel is gewerkt met quotavariabelen. Op iedere cluster is een maximale waarde van 50 ingesteld. Een vestiging is alleen telefonisch benaderd, als dit maximum nog niet was bereikt in de quotagroep waartoe de vestiging volgens LISA behoort. Indien een telefonisch interview was gestart en de vestiging bleek te behoren tot een andere quotagroep waarvoor het maximum van 50 al was bereikt, is het interview wel telefonisch afgenomen.

Bij weigering van deelname aan het onderzoek is, zowel tijdens het telefonisch rappel als bij de helpdesk, gevraagd of de respondent bereid was om enkele kernvragen uit het onderzoek te beantwoorden om vast te stellen of de respondent wel of niet tot de doelgroep van het onderzoek behoort (kader fout).

Bijlage A.3 Bruto steekproef en verloop veldwerk

Voordat het daadwerkelijke veldwerk is gestart, is aan alle vestigingen in de steekproef een uniek respondentnummer en een persoonlijke toegangscode voor het invullen van de online vragenlijst toegekend. Door middel van de persoonlijke codes kunnen alle vestigingen uit de steekproef in iedere fase van het veldwerk worden gevolgd en geïdentificeerd en is tussentijdse controle op het responsverloop op ieder moment mogelijk. Daarnaast wordt hiermee voorkomen dat alle vestigingen telefonisch moeten worden benaderd. Het gebruik van een inlogcode voor internet heeft nog een aantal andere voordelen. Zo kan worden voorkomen dat respondenten meer dan eenmaal de vragenlijst kunnen invullen en dat derden die weet krijgen van het onderzoek maar niet tot de steekproef behoren de vragenlijst invullen. Een derde voordeel is dat de respondent die de vragenlijst om welke reden dan ook voortijdig verlaat, bij opnieuw inloggen met de inlogcode op dezelfde plek in de vragenlijst terugkomt waar hij/zij deze heeft verlaten. Zodoende hoeft de respondent niet reeds beantwoorde vragen opnieuw in te vullen.

Mediad heeft gedurende het veldwerk opgetreden als eerste aanspreekpunt voor respondenten met praktische en inhoudelijke vragen over het onderzoek. Hiervoor is gebruikgemaakt van het 0800-nummer (gratis) van Mediad en een apart e-mailadres.

Tabel A.1 Populatie en steekproef vestigingen met één werkzame persoon naar cluster en omvang

	Populatie			Steekproef		
	0 tot 12 uur	12 uur of meer	Totaal	0 tot 12 uur	12 uur of meer	Totaal
1: Landbouw, bosbouw en visserij	4.927	36.543	41.470	350	700	1.050
2: Delfstoffen, industrie, nutsbedrijven en afval	11.553	46.219	57.772	350	700	1.050

3: Bouwnijverheid	12.954	198.458	211.412	350	700	1.050
4: Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	52.661	140.846	193.507	350	700	1.050
5: Vervoer en opslag	6.327	43.476	49.803	350	700	1.050
6: Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	12.199	29.968	42.167	350	700	1.050
7: Uitgeverijen, radio/tv, telecommunicatie en dienstverlening o.g.v. informatie	2.853	6.897	9.750	350	700	1.050
8: Productie en distributie van films en televisieprogramma's; maken en uitgeven van geluidsopnamen	5.465	18.016	23.481	350	700	1.050
9: Informatie en communicatie: dienstverlenende activiteiten o.g.v. informatietechnologie	16.367	50.116	66.483	350	700	1.050
10: Financiële instellingen	1.875	6.925	8.800	350	700	1.050
11: Verhuur van en handel in onroerend goed	5.110	10.561	15.671	350	700	1.050
12: Rechtskundige dienstverlening, accountancy, belastingadvisering en administratie	9.125	30.886	40.011	350	700	1.050
13: Holdings (geen financiële), concerndiensten binnen eigen concern en managementadvisering	28.245	109.763	138.008	350	700	1.050
14: Architecten, ingenieurs en technisch ontwerp en advies; keuring en controle	9.069	32.838	41.907	350	700	1.050
15: Reclame en marktonderzoek	5.143	20.824	25.967	350	700	1.050
16: Industrieel ontwerp en vormgeving, fotografie, vertaling en overige consultancy	26.965	70.803	97.768	350	700	1.050
17: Speur- en ontwikkelingswerk en veterinaire	2.174	4.731	6.905	350	700	1.050
18: Verhuur roerend, arbeidsbemiddeling, reis, beveiliging, facilitair en overig zakelijk	18.965	78.286	97.251	350	700	1.050
19: Openbaar bestuur en onderwijs	40.622	67.063	107.685	350	700	1.050
20: Gezondheids- en welzijnszorg (geen kinderopvang)	45.227	133.519	178.746	350	700	1.050
21: Kinderopvang	2.008	13.286	15.294	350	700	1.050
22: Kunst	22.319	68.159	90.478	350	700	1.050
23: Cultuur, loterijen, sport en recreatie	5.864	11.173	17.037	350	700	1.050
24: Overige dienstverlening	23.972	73.337	97.309	350	700	1.050
Totaal	371.989	1.302.693	1.674.682	8.400	16.800	25.200

Bron: LISA (2023)

Bij de start van het veldwerk hebben alle vestigingen in de steekproef een brief ontvangen. Deze brief is op donderdag 4 en vrijdag 5 januari 2024 bezorgd. Voor het versturen van de brieven is gebruikgemaakt van verzendenvelopen in de huisstijl van de Rijksoverheid. Mediad heeft zorg gedragen voor het drukken en verzenden van de brieven. De tekst van de brief is in samenspraak met SEO Economisch Onderzoek en Mediad door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid vastgesteld. In de brief is men uitgenodigd deel te nemen aan het onderzoek door middel van het invullen van de vragenlijst op internet. Voor de identificatie van de

respondenten op de website van de vragenlijst was in de uitnodigingsbrief de persoonlijke toegangscode opgenomen en een QR-code. Daarnaast stond in de brief dat men op korte termijn telefonisch benaderd zou worden indien men geen gebruik had gemaakt van de mogelijkheid om de enquête online in te vullen. De brief is namens het ministerie ondertekend door de verantwoordelijke DG.

De tweede fase van het veldwerk was gericht op het verhogen van de respons door middel van een telefonisch rappel. Hoewel in deze fase de nadruk lag op afname van de enquête, was het invullen van de vragenlijst op internet tijdens deze fase nog steeds mogelijk. Voordat een vestiging telefonisch is benaderd, is gecheckt in hoeverre de vestiging reeds de online vragenlijst had ingevuld en/of er inmiddels voldoende respons was in de onderzoekscel waartoe de vestiging behoort. Deze check vond geautomatiseerd plaats. Ook vestigingen waarvan een afmelding via de helpdesk is binnen gekomen, zijn niet benaderd in deze fase.

Het telefonisch rappel is uitgevoerd in het eigen in pandige callcenter van Mediad. Alle supervisors en enquêteurs die zijn ingezet, hebben voor de start van het telefonisch rappel een zeer uitgebreide instructie ontvangen. Dinsdag 6 februari 2024 is gestart met het telefonisch rappel. De laatste telefonische interviews zijn afgenomen op vrijdag 23 februari 2024. De gemiddelde interviewtijd bij het telefonisch veldwerk lag bij een compleet geslaagd interview op 41 minuten.

Er zijn maximaal vijf contactpogingen ondernomen om contact te leggen. Om de kans op contact te verhogen, is gebeld op wisselende dagen (werkdagen) en op verschillende tijdstippen (op werkdagen tussen 9:00 uur en 17:00 uur). Als de enquêteur belde op een tijdstip dat de respondent niet aanwezig was of het niet schikte, is een afspraak gemaakt (ook als het contactmoment de laatste belpoging betrof). Respondent is de mogelijkheid geboden om een afspraak te maken voor de avond (17:00 uur tot 21:00 uur). Veel respondenten hebben van deze mogelijkheid gebruikgemaakt.

Indien een respondent aangaf niet te willen deelnemen aan het onderzoek, is aangegeven dat het ministerie veel waarde hecht aan deelname van de respondent aan het onderzoek. Vervolgens is gevraagd of er een e-mail gestuurd mocht worden met een link naar de online vragenlijst, zodat de respondent de vragenlijst vervolgens kon invullen op een tijdstip dat het hem/haar uitkwam. Als hiervoor toestemming werd gegeven, dan werd er real-time een e-mail gestuurd naar het opgegeven e-mailadres. Respondenten die een e-mail hadden gekregen met een link naar de online vragenlijst, hebben na vijf werkdagen een rappel e-mail gekregen indien de vragenlijst nog niet was ingevuld. Maandag 26 februari 2024 is nogmaals een rappel e-mail gestuurd bij het uitblijven van respons waarbij de sluitingsdatum nadrukkelijk is genoemd. De online vragenlijst is vrijdag 1 maart 2024 aan het einde van de dag afgesloten.

Bij een definitieve weigering is de reden/achtergrond van deze weigering vastgelegd (non-respons). Daarnaast is gevraagd of de respondent bereid was om enkele kernvragen uit het onderzoek te beantwoorden om vast te stellen of de respondent wel of niet tot de doelgroep van het onderzoek behoort (kader fout).

Daarnaast is technische non-respons geregistreerd. Hierbij moet worden gedacht aan het niet in gebruik zijn van telefoonnummers, taalproblemen, het niet bereikbaar zijn binnen de onderzoeksperiode et cetera.

Bijlage A.4 Respons

Respons naar modus en cluster

In het uiteindelijke databestand zijn 1.659 enquêtes opgenomen. In Tabel A.2 is weergegeven via welke modi deze enquêtes tot stand zijn gekomen en of het een complete of onafgeronde enquête betrof. Alleen onafgeronde enquêtes waarbij we hebben kunnen vaststellen of de respondent tot de doelgroep van het onderzoek behoort, zijn in het databestand opgenomen.

In Tabel A.3 is de respons van 1.659 uitgesplitst naar de 24 clusters die voor het onderzoek zijn onderscheiden. De indeling in een cluster heeft plaatsgevonden op basis van de daadwerkelijke situatie ten aanzien van de sector waarin de respondent volgens hem/haar actief is (dus niet de indeling in LISA).

Tabel A.2 Enquêtes in databestand uitgesplitst naar methode

	Compleet	Onafgerond	Totaal
Respons online	1.214	382	1.596
Respons online nav telefonisch rappel	6	4	10
Respons telefonisch	51	2	53
Totale respons	1.271	388	1.659

Tabel A.3 Enquêtes in databestand uitgesplitst naar cluster

Cluster	Compleet	Onafgerond	Totaal
1	39	20	59
2	37	26	63
3	38	14	52
4	22	8	30
5	50	8	58
6	20	5	25
7	53	15	68
8	58	16	74
9	78	16	94
10	43	13	56
11	19	11	30
12	102	25	127
13	121	14	135
14	121	29	150
15	60	24	84
16	50	20	70
17	83	17	100
18	44	18	62
19	58	17	75
20	58	26	84

21	10	7	17
22	69	19	88
23	31	9	40
24	7	11	18
Totaal	1.271	388	1.659

Reacties helpdesk

Naar aanleiding van de mailing zijn bij de helpdesk van Mediad 83 reacties binnen gekomen. Deze reacties zijn in twee groepen in te delen. De eerste groep reacties (55 stuks) vraagt om registratie op basis van het unieke nummer van de respondent omdat de respondent niet wil of kan deelnemen aan het onderzoek. Het betreft derhalve reacties waarop een vervolgactie noodzakelijk is. Een overzicht van deze reacties is in Tabel A.4 weergegeven. Voorbeelden van vragen of opmerkingen die in deze categorie vallen, zijn:

- Respondent behoort niet tot de doelgroep van het onderzoek (zzp'er en/of heeft geen werk uitgevoerd in 2023);
- Respondent kan niet deelnemen aan het onderzoek (bijvoorbeeld ziek, taalproblemen et cetera);
- Respondent wil niet meedoen.

Tabel A.4 Helpdesk registratie vereist

Omschrijving reden contact helpdesk		E-mail	Telefonisch	Totaal
Telefonische non-respons: Geen doelgroep	Bedrijf/werkzaamheden beëindigd	1	0	1
	Bedrijf opgeheven / failliet	4	3	7
	Personeel in dienst (direct of indirect)	6	4	10
	Zelfstandige overleden	0	7	7
	Ingeschreven, maar afgelopen periode / nog geen opdrachten	2	4	6
	Beheers- / exploitatiemaatschappij / lege BV	3	1	4
	Stichting / vereniging / klooster / overig	2	0	2
<i>Subtotaal</i>	18	19	37	
Technische non-respons: overige	Taalproblemen	0	1	1
	Niet meer op dit adres gevestigd	0	6	6
	<i>Subtotaal</i>	0	7	7
Non-respons	Gezondheidsproblemen	2	1	3
	Ziet nut onderzoek niet in	0	1	1
	Twijfel over privacy	1	0	1
	Van mening dat in strijd met AVG wordt gehandeld	2	0	2
	Vragenlijst te ingewikkeld	1	2	3
	Wil geen reden geven	1	0	1
	<i>Subtotaal</i>	7	4	11
Totaal	25	30	55	

De tweede groep reacties (28 stuks) vraagt niet om registratie op basis van het unieke nummer van de respondent en na afloop van het telefonisch contact is geen vervolgactie noodzakelijk. Deze reacties hebben betrekking op praktische of onderzoekinhoudelijke vragen. Een overzicht van deze vragen is in Tabel A.5 weergegeven. Voorbeelden van vragen of opmerkingen die in deze categorie vallen, zijn:

- Respondent denkt niet tot de doelgroep van het onderzoek te behoren;
- Respondent kan website niet vinden of heeft problemen met inloggen;
- Respondent wil uitleg bij het invullen van de vragenlijst (algemeen of bij specifieke vraag).

Tabel A.5 Helpdesk geen registratie vereist

Omschrijving reden contact helpdesk	E-mail	Telefonisch	Totaal
Respondent denkt niet tot doelgroep onderzoek te behoren	0	9	9
Respondent kan vragenlijst niet vinden / niet inloggen	3	7	10
Respondent wil uitleg bij het invullen van de vragenlijst	0	3	3
Overige vragen en opmerkingen	1	5	6
Totaal	4	24	28

Mailpacks onbestelbaar

Gedurende het veldwerk is een aantal van de verstuurd mailpacks retour gekomen, omdat ze onbestelbaar zijn. Tot en met heden zijn 459 mailpacks retour gekomen. Dat is bijna 2 procent van het totaal aantal verstuurd mailpacks.

Tabel A.6 Mailpacks onbestelbaar

Omschrijving reden mailpack onbestelbaar	Aantal
Vestiging opgeheven / failliet / niet meer actief	7
Overleden	1
Niet meer op dit adres gevestigd / verhuisd	217
Geen / volle brievenbus	96
Onvolledig / foutief adres	138
Totaal	459

Online respons

2.802 respondenten zijn begonnen met het invullen van de online vragenlijst. Van de 618 respondenten die op enig moment zijn afgehaakt, zijn 232 afgehaakt voordat kon worden vastgesteld of zij tot de doelgroep van het onderzoek behoorden (voor vraag 13). Deze respondenten zijn niet opgenomen in het databestand.

Van de overige 2.570 respondenten zijn er 964 uitgescreend omdat ze niet tot de doelgroep van het onderzoek behoorden (zie Tabel A.7). Van de respondenten die wel tot de doelgroep van het onderzoek behoorden, hebben:

- 1.220 respondenten de online vragenlijst volledig ingevuld en
- 386 respondenten de online vragenlijst op enig moment verlaten.

Van de 2.570 respondenten die zijn begonnen met het invullen van de online vragenlijst en die tot en met vraag 13 zijn gekomen, hebben:

- 2.554 respondenten dit gedaan naar aanleiding van de brief en

- 16 respondenten dit gedaan naar aanleiding van het telefonische rappel.

Tabel A.7 Reden screener online vragenlijst

Omschrijving reden screener vragenlijst	Aantal
Respondent is geen zelfstandige: In 2023 alleen werkzaam in loondienst	166
Respondent is geen zelfstandige: In 2023 niet werkzaam	204
Respondent heeft personeel in dienst (direct of indirect)	156
Respondent heeft geen betaald werk uitgevoerd in 2023	135
Alleen particuliere klanten	303
Totaal	964

Telefonische respons

179 respondenten hebben telefonisch deelgenomen aan het onderzoek. 126 respondenten zijn uitgescreend omdat ze niet tot de doelgroep van het onderzoek behoorden (zie Tabel A.8). Van de respondenten die wel tot de doelgroep van het onderzoek behoorden, hebben:

- 51 respondenten de vragenlijst volledig beantwoord en
- 2 respondenten zijn (vrijwel aan het einde van de vragenlijst) afgehaakt.

Tabel A.8 Reden screener telefonische vragenlijst

Omschrijving reden screener vragenlijst	Aantal
Respondent is geen zelfstandige: In 2023 alleen werkzaam in loondienst	48
Respondent is geen zelfstandige: In 2023 niet werkzaam	30
Respondent heeft personeel in dienst (direct of indirect)	29
Respondent heeft geen betaald werk uitgevoerd in 2023	10
Alleen particuliere klanten	9
Totaal	126

Aan respondenten die weigerden telefonisch aan het onderzoek deel te nemen, is allereerst gevraagd of er een e-mail gestuurd mocht worden zodat de respondent de vragenlijst op een voor hem/haar geschikt moment kon invullen. 62 respondenten hebben hier positief op geantwoord.

Aan de 209 overige weigeraars is vervolgens gevraagd naar de reden van weigering. Vervolgens is gevraagd of de respondent bereid was maximaal vier vragen te beantwoorden (vragen ter bepaling doelgroep). 53 respondenten waren hiertoe bereid (25 procent) en 156 niet (75 procent). Uit de redenen van weigering en de beantwoorde van de vier extra vragen, kan voor een deel van de respondenten worden bepaald dat zij niet tot de doelgroep van het onderzoek behoren (zie Tabel A.9).

Tabel A.9 Reden weigering en extra vragen

Omschrijving	Geen extra vragen beantwoord	Uitkomst extra vragen		Totaal
		Doelgroep	Geen doelgroep	
Reden weigering geen doelgroep	31	0	10	41

Reden weigering overig	125	27	16	168
Totaal	156	27	26	209

Uit drie verschillende bronnen is dus bekend in hoeverre een respondent niet tot de doelgroep van het onderzoek behoort:

- Geslaagd telefonisch interview screener geen doelgroep (126 respondenten / Tabel A.8);
- Weigering reden geen doelgroep (41 respondenten / Tabel A.9);
- Weigering overige redenen en uit extra vragen blijkt geen doelgroep (16 respondenten / Tabel A.9).

In tabel 10 is per bron uitgesplitst wat de reden is dat de respondent niet tot de doelgroep van het onderzoek behoort. Indien van een respondent bekend is dat de respondent niet behoort tot de doelgroep van het onderzoek (ofwel uit de reden van weigering ofwel vanuit de beantwoording van de extra vragen als geweigerd is), dan is dat leidend voor de status van de respondent.

Tabel A.10 Reden geen doelgroep uitgesplitst naar bron

Omschrijving reden geen doelgroep	Geslaagd screener	Reden weigering geen doelgroep	Extra vragen geen doelgroep	Totaal
Respondent is geen zelfstandige: In 2023 alleen werkzaam in loondienst	48	0	2	50
Respondent is geen zelfstandige: In 2023 niet werkzaam	30	3	3	36
Respondent heeft personeel in dienst (direct of indirect)	29	3	9	41
Respondent heeft geen betaald werk uitgevoerd in 2023	10	0	2	12
Alleen particuliere klanten	9	0	10	19
Bedrijf opgeheven / failliet	0	23	0	23
Beheers- / exploitatiemaatschappij / lege BV	0	2	0	2
Totaal	126	31	26	183

Tabel A.11 Responsoverzicht telefonisch veldwerk

In Steekproef	25.200
Geen telefoonnummer in sample beschikbaar	2.024
Niet benaderd: deelname internet, mailpack retour of afmeld helpdesk	2.866
Niet gebruikt (geen contactpogingen ondernomen)	18.030
Niet bereikt (één of meer contactpogingen ondernomen)	818
Geen doelgroep (zie Tabel A.10)	183
Telefoonnummer niet bruikbaar	196
Taalproblemen	13
Buiten onderzoeksperiode	3

Geslaagd compleet	267
Niet afgerond wel opgeleverd	51
Zachte weigering: e-mail sturen	2
Zegt al deelgenomen te hebben op internet	62
Te druk / geen tijd	9
Geen zin	53
Principieel (doet nooit mee aan onderzoek)	12
Wordt al zo vaak benaderd voor enquêtes	13
Ziet nut onderzoek niet in	5
Onderwerp interesseert respondent niet	22
Zegt geen brief te hebben gehad	28
Geen reden / wil geen reden geven	1
Geslaagd compleet	9
Responspercentage	20%

Samenvattend respons

Het is lastig om een totaal overzicht te geven van de uiteindelijke respons. Enerzijds omdat niet elk mailpack dat onbestelbaar is ook daadwerkelijk retour wordt gestuurd. Anderzijds omdat niet van iedere vestiging in de steekproef is vastgesteld of het een subject is dat wel of niet tot de doelgroep van het onderzoek behoort. Daarnaast is er per cluster gewerkt met een quotum. Dat betekent dat er gestopt is met bellen zodra de gewenste respons binnen het cluster was bereikt. Het kan dus zo zijn dat vestigingen die we niet bereikt hebben het maximaal aantal contactpogingen heeft gehad, maar het kan ook zijn dat een vestiging maar één keer gebeld is en dat toen de gewenste respons in het cluster bereikt was.

Om toch enigszins inzicht te geven in de respons ten opzichte van het totaal aantal aangeschreven vestigingen, is onderstaand een overzicht gemaakt waarin de respons en de technische respons die bekend zijn zijn verwerkt.

Tabel A.12 Samenvattend responsoverzicht

	Aantallen	Percentage respons
In steekproef	25.200	-
Geen doelgroep	1.192	-
Mailpack onbestelbaar retour	451	-
Netto bestand	23.557	-
Respons online (inclusief niet-afgerond)	1.606	6,8%
Respons telefonisch (inclusief niet-afgerond)	53	0,2%
Totale respons	1.659	7,0%

Bron: Mediad (2024)

Bijlage B Vragenlijst

Er is een vragenlijst samengesteld die uitgezet is onder zelfstandigen zonder personeel met zakelijke opdrachtgevers. Deze vragenlijst is zowel gebruikt voor de online enquête als de telefonische enquête met uitzondering van enkele tekstuele wijzigingen in verband met het tonen dan wel voorlezen van de vragen. De vragenlijst bestaat uit twaalf blokken. De vragen zijn zoveel mogelijk gesloten gesteld, om het voor de respondent makkelijker te maken om de vragenlijst in te vullen. Als het gaat om aantallen zijn de vragen open gesteld, omdat dit belangrijk is voor de berekening van de uurtarieven. De onderwerpen van de vragen worden hieronder besproken.

Blok A: Doelgroepbepaling

In het begin van de vragenlijst is een aantal vragen gesteld om te achterhalen of iemand een zelfstandige is en voldoet aan de voorwaarden: geen direct of indirect personeel in dienst en in 2023 als zelfstandige betaald werk uitgevoerd. Daarnaast is achterhaald of de respondent zichzelf als zelfstandige beschouwt, ook in loondienst werkt en of het zelfstandig zijn de hoofdbezigheid is. Respondenten die niet voldoen aan de juiste kenmerken verlaten de vragenlijst. Zelfstandigen met particuliere opdrachtgevers blijven tot en met blok B in de vragenlijst, omdat we van hen achtergrondkenmerken nodig hebben voor de weging.

Blok B: Achtergrond, beroep en werkzaamheden als zelfstandige

Voordat er verder is gegaan met de vragen, is een toelichting gegeven die van belang was bij het beantwoorden van de vragen.

- "De volgende vragen gaan over uw situatie als zelfstandige. Waar wordt gesproken over uw beroep of werkzaamheden, dan bedoelen we het beroep en de werkzaamheden die u als zelfstandige uitvoert.";
- "Waar wordt gesproken over werkzaamheden of opdracht bedoelen we het tegen betaling leveren van een dienst of product.";
- "Waar wordt gesproken over opdrachtgever bedoelen we het bedrijf, de organisatie of de particulier waaraan u een dienst of product levert. Een ander woord zou zijn klant.";
- "Een aantal keer wordt gevraagd naar aantallen, bedragen of percentages. Het is mogelijk dat u het antwoord op deze vragen niet precies weet. In dat geval vragen wij u een zo goed mogelijke schatting te geven.".

Vervolgens komen verschillende achtergrondkenmerken aan bod in dit blok die ingaan op de werkzaamheden van de zelfstandige in 2023:

- Omschrijving beroep;
- Omschrijving werkzaamheden;
- Sector van zelfstandige;
- Type opdrachtgever (particulier/bedrijven);
- Screen-out voor zelfstandigen die geen zakelijke opdrachtgevers hadden in 2023;
- Type zelfstandige;
- Aard werkzaamheden;
- Manier van werven opdrachtgevers;
- Duur gemiddelde opdrachtgever-/opdrachtnemersrelatie;
- Kamer van Koophandel-inschrijving;
- Rechtsvorm;
- BTW-nummer;
- Voorzieningen arbeidsongeschiktheid;

- Voorzieningen pensionering;
- Voorzieningen bedrijfsaansprakelijkheid;
- Voor de voorzieningen die niet zijn getroffen is uitgevraagd waarom er geen voorziening is getroffen;
- Voor de voorzieningen die wel zijn getroffen is uitgevraagd welke voorziening is getroffen.

Blok C: Tijdsbesteding als zelfstandige in 2023

Dit blok vraagt de tijdsbesteding van de zelfstandige in 2023 uit. Elke vraag specificeert dat het om 2023 gaat. Er is gevraagd naar:

- Gemiddeld aantal uur dat per week is gewerkt als zelfstandige;
- Aantal weken gewerkt als zelfstandige;
- Gemiddeld aantal uur dat per week is gewerkt in loondienst;
- Aantal weken gewerkt in loondienst;
- Aantal uur afgelopen maand per week besteed uitgesplitst naar verschillende activiteiten.

Blok D: Laatst afgeronde opdracht

Dit blok start met een toelichting over de vragen in dit blok:

- “Er volgt nu een aantal vragen over de **laatste opdracht die u in 2023 als zelfstandige heeft afgerond**. Met opdracht bedoelen we het **tegen betaling** leveren van een afgebakende dienst of product aan een opdrachtgever (klant). Dit kan een bedrijf, organisatie of particulier zijn.”;
- Aantal opdrachten dat sinds 1 januari 2023 is afgerond;
- Als de zelfstandige sinds 1 januari 2023 nog geen opdrachten heeft afgerond, is gevraagd naar de meest recent gestarte opdracht middels deze mededeling: “U geeft aan dat u **in 2023** geen opdrachten heeft afgerond. Daarom willen wij u vragen de volgende vragen te beantwoorden over uw **meest recent gestarte opdracht**. Waar gesproken wordt over laatst afgeronde opdracht, vragen wij u te lezen **meest recent gestarte opdracht**.”;
- Korte omschrijving van de werkzaamheden bij de laatst afgeronde opdracht;
- Representativiteit van de laatst afgeronde opdracht;
- Sprake van bemiddeling;
- Sprake van tussenkomst/bemiddeling;
- Sprake van resultaatverplichting of inspanningsverplichting;
- Werk van materiële aard;
- Sector van de opdrachtgever;
- Eerder voor deze opdrachtgever gewerkt, zo ja, waarom?
- Behoren uitgevoerde werkzaamheden tot kernactiviteit opdrachtgever;
- Regelmatigheid waarin de uitgevoerde werkzaamheden ook worden verricht bij de opdrachtgever;
- Werknemers in loondienst;
- Worden werkzaamheden ook door werknemers van opdrachtgever uitgevoerd;
- Dezelfde vrijheid om zelf werkdagen/tijdstippen te bepalen als werknemers in loondienst bij de opdrachtgever;
- Dezelfde bedrijfsregels, specifieke gedragsregels of voorschriften als werknemers in loondienst bij de opdrachtgever;
- Specifieke opleiding, werkervaring, kennis of vaardigheden die niet structureel bij de opdrachtgever aanwezig zijn;
- Eigen gereedschap, speciale apparatuur, uitrusting, vervoermiddelen of hard- en software;
- Materiaal verbruikt of verwerkt;
- Verantwoordelijk voor kosten materiaal;
- Bepaling locatie werkzaamheden;

- Contact met klanten;
- Mogelijkheden om eigen logo of andere kenmerken te tonen;
- Mogelijkheden van opdrachtgever om aanwijzingen en instructies te geven over uitvoering;
- Mogelijkheden van opdrachtgever om werkzaamheden te controleren en ingrijpen;
- Verantwoordelijkheid voor de kosten van gemaakte schade;
- Verantwoordelijkheid voor de kosten van extra werkzaamheden of herstelwerkzaamheden;
- Verantwoordelijkheid voor de financiële risico's als de opdrachtgever niet zou betalen;
- Verantwoordelijkheid voor de financiële risico's en resultaten van de werkzaamheden;
- Doorlooptijd laatst afgeronde opdracht.

De afsluitende vraag van dit blok gaat over de vergoeding voor de laatst afgeronde opdracht. Er is achterhaald wat de basis is voor de vergoeding. Het antwoord op deze vraag bepaalt wat het zesde blok is dat aan de respondent wordt voorgelegd (blok E, F, G, H of I). Er wordt onderscheid gemaakt in vijf soorten vergoedingen:

- Gewerkte uren maal uurtarief;
- Gewerkte uren maal uurtarief plus een bedrag voor geleverde producten en/of onkosten;
- Geleverde producten/diensten maal stuksprijs of eenheidsprijs;
- Vast bedrag (totaalvergoeding voor de opdracht, fixed price);
- Overige tariefstelling.

Blok E t/m blok I: Vergoeding laatst afgeronde opdracht

De vragen die in ieder blok zijn opgenomen, vertonen grote gelijkenis met elkaar. Er zitten een paar verschillen in. Hieronder staat per blok een overzicht van de vragen die gesteld worden.

Blok E: Vergoeding op basis van gewerkte uren maal uurtarief:

- Uurtarief exclusief BTW;
- Wie heeft uurtarief bepaald;
- Kosten verwerkt en aandeel van de kosten in het uurtarief;
- Aandeel dat overbleef van uurtarief als beloning voor gewerkte uren na aftrek van kosten.

Blok F: Vergoeding op basis van gewerkte uren maal uurtarief plus bedrag voor geleverde producten en/of onkosten:

- Bedrag exclusief BTW voor geleverde producten en/of onkosten;
- Wie heeft bedrag voor geleverde producten en/of onkosten bepaald;
- Kosten verwerkt in bedrag voor geleverde producten en/of onkosten;
- Uurtarief exclusief BTW;
- Wie heeft uurtarief bepaald;
- Kosten verwerkt en aandeel van de kosten in het uurtarief;
- Aandeel dat overbleef van uurtarief als beloning voor gewerkte uren na aftrek van kosten.

Blok G: Vergoeding op basis van stuksprijs voor afgeleverde producten of diensten:

- Omschrijving stuk of eenheid product of dienst;
- Stuksprijs per eenheid exclusief BTW;
- Wie heeft stuksprijs bepaald;
- Kosten verwerkt en aandeel van de kosten in stuksprijs;
- Aandeel dat overbleef van stuksprijs als beloning voor gewerkte uren na aftrek van kosten;
- Aantal eenheden product of dienst geleverd;

- Aantal uur daadwerkelijk gewerkt.

Blok H: Vergoeding op basis van vast bedrag of blok J: Vergoeding overige tariefstelling:

- Hoogte vaste bedrag/vergoeding exclusief BTW;
- Wie heeft vaste bedrag/vergoeding bepaald;
- Kosten en aandeel kosten verwerkt in vaste bedrag/vergoeding;
- Aandeel dat overbleef van vaste bedrag/vergoeding als beloning voor gewerkte uren na aftrek van kosten;
- Aantal uur daadwerkelijk gewerkt.

Blok J: Omzet, inkomen en aantal opdrachtgevers als zelfstandige in 2023

De vragen in dit blok gaan over de gedraaide omzet als zelfstandige, het inkomen en het aantal opdrachtgevers dat de zelfstandige heeft gehad in het jaar 2023:

- Totale bruto omzet;
- Investerings in bedrijfsmiddelen;
- Type investeringen;
- Hoeveel is er geïnvesteerd;
- Winst voor belastingen en premies als zelfstandige;
- Verlies voor belastingen en premies als zelfstandige;
- Gebruik fiscale voordelen;
- Bruto inkomen uit loondienst;
- Totale inkomsten buiten loondienst en zelfstandige;
- Aantal verschillende opdrachtgevers;
- Aandeel zakelijke opdrachtgevers;
- Aandeel grootste zakelijke opdrachtgever in de bruto jaaromzet.

Blok K: Overige vragen

Aan het einde van de vragenlijst is nog een aantal achtergrondkenmerken uitgevraagd:

- Jaar begonnen met werken als zelfstandige;
- Maand begonnen met werken als zelfstandige;
- Bewegredenen om te beginnen als zelfstandige;
- Ervoor in loondienst gewerkt;
- Indien de respondent dezelfde werkzaamheden in loondienst kan uitvoeren tegen hetzelfde netto inkomen, heeft de respondent een voorkeur voor loondienst of zelfstandigheid;
- Waarom liever in loondienst;
- Geslacht;
- Leeftijd;
- Opleidingsniveau;
- Partner;
- Hoofdkostwinner.

Blok L: Afsluitend

Dit blok geeft de respondenten de mogelijkheid om nog vragen of opmerkingen over het onderzoek achter te laten.

Bijlage C Representativiteit en weging

Om de resultaten van de enquête representatief te maken voor de werkelijke populatie van zzp'ers, is het nodig om respondenten van de enquête in de onderzoeksresultaten te wegen. De steekproef voor de enquête is immers gestratificeerd naar cluster en aantal gewerkte uren als zelfstandige. Bovendien is niet onder alle groepen zzp'ers een gelijke respons behaald. De daaruit resulterende selectieve respons moet zodanig worden gewogen dat de verdeling naar achtergrondkenmerken weer overeenkomt met de daadwerkelijke verdeling in de populatie zzp'ers.

Tabel C.1 geeft de berekende gewichten weer die de resultaten van de enquête representatief maken voor de daadwerkelijke populatie zzp'ers. De respons die we gebruiken voor de weging is inclusief zelfstandigen die personeel in dienst hebben en zelfstandigen die geen zakelijke opdrachtgevers hebben. Deze gewichten zijn verkregen door het populatieaandeel te delen door het aandeel zzp'ers in de enquête. Een gewicht kleiner dan één geeft aan dat zzp'ers in de enquête oververtegenwoordigd zijn. Een gewicht groter dan één geeft een oververtegenwoordiging aan.

Tabel C.1 Verdeling sectoren van de populatie, respons en weging

	Populatie			Respons			Weging	
	0 tot 12 uur	12 uur of meer	Totaal	0 tot 12 uur	12 uur of meer	Totaal	0 tot 12 uur	12 uur of meer
1	1%	3%	2%	5%	4%	4%	0,25	0,79
2	3%	4%	3%	5%	4%	4%	0,68	0,97
3	3%	15%	13%	4%	2%	3%	0,98	7,05
4	14%	11%	12%	2%	2%	2%	7,29	4,44
5	2%	3%	3%	5%	3%	4%	0,37	1,06
6	3%	2%	3%	3%	2%	2%	1,06	1,12
7	1%	1%	1%	4%	4%	4%	0,19	0,12
8	1%	1%	1%	2%	4%	3%	0,68	0,38
9	4%	4%	4%	2%	5%	4%	1,83	0,72
10	1%	1%	1%	6%	5%	5%	0,09	0,10
11	1%	1%	1%	5%	3%	4%	0,30	0,26
12	2%	2%	2%	7%	6%	6%	0,36	0,38
13	8%	8%	8%	5%	6%	6%	1,48	1,33
14	2%	3%	3%	8%	7%	7%	0,31	0,36
15	1%	2%	2%	3%	5%	4%	0,42	0,34
16	7%	5%	6%	3%	4%	4%	2,44	1,42
17	1%	0%	0%	6%	6%	6%	0,10	0,06
18	5%	6%	6%	3%	3%	3%	1,65	1,87
19	11%	5%	6%	4%	4%	4%	2,65	1,21
20	12%	10%	11%	7%	5%	5%	1,77	2,23
21	1%	1%	1%	2%	3%	3%	0,34	0,30
22	6%	5%	5%	3%	4%	4%	2,19	1,17

23	2%	1%	1%	4%	4%	4%	0,39	0,24
24	6%	6%	6%	4%	3%	4%	1,61	1,72
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	1,00	1,00

Bijlage D Achtergrondkenmerken respons

Tabel D.1 Achtergrondkenmerken zzp'ers

Kenmerken	Aandeel
Geslacht	
Man	71%
Vrouw	28%
Anders	1%
Leeftijd	
23 tot 40 jaar	19%
40 tot 50 jaar	17%
50 tot 60 jaar	30%
60 tot 70 jaar	26%
70 jaar en ouder	7%
Opleidingsniveau	
Geen of lagere school (basisschool, speciaal basisonderwijs)	0%
Lager Beroepsonderwijs (LBO, LTS)	2%
VMBO basisberoepsgerichte leerweg (Vmbo-b) of kaderberoepsgerichte leerweg (Vmbo-k)	1%
VMBO gemengde leerweg (Vmbo-g) of theoretische leerweg (Vmbo-t), mavo, ULO, MULO	3%
Havo, VWO, Gymnasium, HBS, MMS	7%
Middelbaar beroepsonderwijs (MBO, MTS, BOL, BBL)	18%
HBO of WO bachelor	33%
HBO of WO master	35%
Anders, namelijk:	0%
Wil ik liever niet zeggen	1%
Partner	
Ja	77%
Nee	21%
Wil ik liever niet zeggen	2%
Positie huishouden	
Ik ben de hoofdkostwinner	37%
Mijn partner en ik dragen ongeveer evenveel bij aan het huishoudinkomen	27%
Mijn partner is de hoofdkostwinner	12%
Beschouwt zichzelf als zzp'er	
Ja	92%
Nee	8%
Situatie zzp'er	
Ik had een eigen bedrijf of praktijk (zelfstandig ondernemer)	76%

Ik was directeur-grotaandeelhouder van een bedrijf	4%
Ik werkte zonder dienstverband mee in een eigen bedrijf of praktijk van een gezinslid (meewerkend gezinslid)	0%
Ik werkte zonder dienstverband mee in een eigen bedrijf met meerdere zelfstandigen samen (bijvoorbeeld een maatschap)	1%
Ik verrichtte arbeid voor eigen risico of voor eigen rekening op andere wijze, bijvoorbeeld als freelancer	16%
Andere situatie, namelijk	2%
Werkzaamheden zzp'er	
Voornamelijk met het maken van goederen of grondstoffen (productie)	2%
Voornamelijk met het verhandelen van goederen of grondstoffen (geen productie)	1%
Voornamelijk met het aanbieden van eigen arbeid of diensten	89%
Een combinatie van het maken of verhandelen van goederen of grondstoffen en het aanbieden van eigen arbeid of diensten	7%
Representativiteit van laatste opdracht	
Zeer representatief	44%
Grotendeels representatief	30%
Redelijk representatief	20%
Weinig representatief	5%
Niet representatief	1%

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Bijlage E Berekening uurtarieven

Vergoedingswijzen

Voor het berekenen van uurtarieven sluiten we in het onderzoek grotendeels aan bij het vorige onderzoek naar de karakteristieken en tarieven van zzp'ers (Heyma e.a., 2018). Het in rekening gebrachte uurtarief kan op twee verschillende manieren worden vastgesteld: via een zogenaamde bottom-up methode of via een top-down methode. In tegenstelling tot het vorige onderzoek is er dit keer één uurtarief, één bedrag voor geleverde producten en/of onkosten, één stuksprijs of eenheidsprijs en/of één vast bedrag uitgevraagd en niet hoe deze tarieven, prijzen en bedragen zijn opgebouwd. Voor deze verschillende tariefstellingen is het in rekening gebrachte bedrag van de laatst afgeronde opdracht uitgevraagd.

De basis van de vergoeding van een opdracht is in alle sectoren verdeeld. In de kinderopvang wordt er het vaakst op basis van uurtarief gewerkt. Andere sectoren waar vaak op basis van uurtarief gewerkt wordt zijn holdings, conserndiensten binnen eigen concern en management advertising en de gezondheids- en welzijnszorg. Een vast bedrag wordt juist vaak gehanteerd in de productie en distributie van films en televisieprogramma's; maken en uitgeven van geluidsopnamen en de kunst sector.

Tabel E.1 Vergoedingsbasis voor de laatst afgeronde opdracht per sectorcluster (gewogen respons)

Sectorcluster	Uurtarief	Vast bedrag	Uurtarief plus bedrag	Stuks- of eenheidsprijs	Anders	Totaal aantal
1	67%	8%	19%	6%	0%	32
2	73%	3%	1%	19%	3%	35
3	62%	8%	5%	20%	5%	26
4	60%	8%	0%	25%	8%	18
5	69%	9%	10%	7%	6%	41
6	89%	11%	0%	0%	0%	16
7	33%	12%	8%	37%	10%	50
8	30%	6%	19%	45%	0%	52
9	27%	0%	29%	43%	0%	75
10	37%	25%	10%	26%	3%	40
11	54%	33%	7%	7%	0%	19
12	35%	18%	23%	10%	13%	93
13	41%	13%	10%	29%	6%	108
14	44%	6%	25%	12%	13%	111
15	51%	6%	11%	26%	6%	65
16	26%	15%	2%	48%	10%	46

17	68%	5%	7%	20%	1%	81
18	38%	10%	0%	30%	23%	40
19	28%	16%	5%	35%	16%	60
20	70%	7%	3%	19%	1%	55
21	69%	5%	3%	22%	2%	10
22	51%	18%	4%	24%	3%	62
23	43%	14%	4%	22%	18%	28
24	64%	7%	7%	20%	2%	7
Totaal	55%	13%	8%	19%	6%	100%

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Allereerst is via de bottom-up methode gekeken welke vergoeding daadwerkelijk in rekening is gebracht per uur, per geleverd product/dienst, per opdracht etc. Hierbij is de daadwerkelijke vergoeding voor de laatst afgeronde opdracht gevraagd, waarbij onderscheid is gemaakt tussen de volgende vergoedingswijzen:

- Gewerkte uren maal uurtarief;
- Gewerkte uren maal uurtarief plus een bedrag voor geleverde producten en/of onkosten;
- Geleverde producten/diensten maal stuksprijs of eenheidsprijs;
- Vast bedrag (totaalvergoeding voor de opdracht, fixed price);
- Anders, waaronder kilometerprijs/kilometervergoeding, no cure no pay en courtage.

Via de top-down methode zijn ook uurtarieven berekend. De top-down methode is gebaseerd op de bruto omzet, gemiddeld gewerkte uren per week en het aantal weken dat de respondent gewerkt heeft in 2023:

$$Uurtarief_{top-down} = \frac{Jaaromzet}{Gemiddeld\ aantal\ gewerkte\ uren\ per\ week * aantal\ gewerkte\ weken}$$

Het uurloon, het uurtarief na aftrek niet arbeidsgerelateerde kosten, is ook via een top-down methode berekend. Dit is gebaseerd op de winst in 2023, het gemiddeld aantal uren dat ze werken per week en het aantal weken dat ze in 2023 hebben gewerkt.

$$Uurloon_{top-down} = \frac{Winst}{Gemiddeld\ aantal\ gewerkte\ uren\ per\ week * aantal\ gewerkte\ weken}$$

Berekening definitieve uurtarieven en uurlonen

Op grond van het vorige onderzoek naar de karakteristieken en tarieven van zzp'ers (Heyma e.a., 2018), wordt primair gekozen voor de bottom-up methode als te prefereren methode om een vergelijkbaar uurtarief voor zzp'ers te berekenen. Belangrijkste argument is dat dit uurtarief het dichtst in de buurt van het werkelijk in rekening gebrachte uurtarief komt, omdat het is uitgevraagd voor een recente en concrete opdracht. Ruim 95 procent van de respondenten geeft aan dat de laatst afgeronde opdracht een redelijk tot zeer representatief beeld geeft van een doorsnee opdracht waarbij het in rekening gebrachte uurtarief bij de uren maal tarief vergoedingswijze de meest zuivere benadering is. De berekende uurtarieven voor de andere vergoedingswijzen blijken daar gemiddeld niet veel van te verschillen. Een tweede argument voor het prefereren van de bottom-up methode is dat het uurtarief op basis van de top-down methode waarschijnlijk sterk wordt onderschat als gevolg van een overschatting van het aantal gewerkte uren over het jaar 2023 of over de meest recente maand.

Daarom komt de bottom-up benadering het dichtst bij de werkelijkheid. Desondanks zijn er extreme uurtarieven zoals een uurtarief van 0 euro of een uurtarief van 1.313 euro, zoals Tabel E.2 laat zien. Wij corrigeren voor de extremen door uurtarieven onder de vijf euro en boven de 600 euro te verwijderen. De bottom-up methode kan echter voor minder zzp'ers worden toegepast dan de top-down methode, omdat sommige respondenten de vragen over de bottom-up methode niet wisten en de top-down methode wel. Om toch voor zoveel mogelijk respondenten een vergelijkbaar uurtarief te berekenen, kan voor een deel van de zzp'ers worden teruggevallen op de top-down methode. Dit geldt voor 165 respondenten. Het valt op dat voor respondenten met een uurtarief als vergoedingsbasis het uurtarief berekend via de top-downmethode 20 procent hoger uitvalt dan het gestelde uurtarief bij de laatst afgeronde opdracht. Aangezien het uurtarief van de laatst afgeronde opdracht als vergoedingsbasis de meest zuivere benadering is voor het gestelde uurtarief, dient er een correctie plaats te vinden voor de respondenten waarvoor enkel het uurtarief op basis van de top-down methode bekend is. Voor de zzp'ers waarvoor de bottom-up methode niet kan worden toegepast, wordt daarom het uurtarief gebaseerd op de top-down methode, waarbij het berekende uurtarief met 20 procent wordt verhoogd. Door deze 165 respondenten toe te voegen aan de respondenten waarvoor het uurtarief met een bottom-up methode is berekend hebben we voor 1.131 respondenten een uurtarief vastgesteld.

Tabel E.2 Totstandkoming uurtarieven

Tariefstelling	Aantal	Gem.	Percentielgroep verdeling uurtarieven				
			p10	p25	p50	p75	p90
Vergoedingsbasis:							
Uurtarief	649	€ 73	€ 30	€ 40	€ 65	€ 95	€ 120
Uurtarief plus bedrag	112	€ 62	€ 35	€ 43	€ 55	€ 71	€ 100
Stuksprijs of eenheidsprijs	39	€ 131	€ 25	€ 38	€ 80	€ 125	€ 448
Vast bedrag	208	€ 83	€ 21	€ 38	€ 63	€ 100	€ 168
Anders	37	€ 76	€ 9	€ 25	€ 64	€ 105	€ 135
Bottom-up	1.081	€ 270	€ 30	€ 45	€ 70	€ 100	€ 150
Totaal bottom-up na correctie extremen	1.045	€ 79	€ 30	€ 45	€ 70	€ 97	€ 133
Top-down	1.191	€ 90	€ 10	€ 24	€ 48	€ 83	€ 118
Totaal top-down na correctie extremen	1.117	€ 80	€ 13	€ 26	€ 48	€ 84	€ 120
Top-down waar bottom-up onbekend is	125	€ 74	€ 9	€ 19	€ 46	€ 87	€ 168
Gecorrigeerde top-down	125	€ 89	€ 11	€ 23	€ 56	€ 104	€ 202
Uurtarief	1.170	€ 77	€ 26	€ 40	€ 62	€ 95	€ 130

De uurlonen zijn op een vergelijkbare manier tot stand gekomen, waarbij er geen correctie is uitgevoerd op de extreme waarden. De uurlonen worden enkel berekend voor de 1.131 respondenten waarvoor ook een uurtarief is vastgesteld. Daarom wordt er in de totstandkoming van het uurloon geen correctie uitgevoerd voor extreme waarden. Het is immers mogelijk dat een zzp'er geen winst maakt. Tabel E.3 laat de totstandkoming van het uurloon zien. Via de bottom-up methode kan voor 860 respondenten een uurloon worden vastgesteld. Via de bottom-up methode voegen we daar 72 respondenten aan toe. Voor respondenten die als vergoedingsbasis een uurtarief hanteren valt het berekende uurloon via de top-down methode gemiddeld 39 procent lager uit. Daarom wordt het uurloon van de respondenten waarvoor we enkel de uurlonen op basis van de top-down methode hebben met 39 procent verhoogd. Het uurloon is in totaal voor 932 respondenten berekend.

Tabel E.3 Totstandkoming uurlonen

Uurloon	Aantal	Gem.	Percentielgroep verdeling uurtarieven				
			p10	p25	p50	p75	p90
Vergoedingsbasis							
Uurtarief	537	€ 59	€ 18	€ 32	€ 54	€ 82	€ 104
Vast bedrag	102	€ 43	€ 11	€ 28	€ 39	€ 52	€ 71
Uurtarief plus bedrag	37	€ 58	€ 9	€ 16	€ 41	€ 90	€ 125
Stuksprijs of eenheidsprijs	185	€ 62	€ 12	€ 25	€ 48	€ 84	€ 129
Anders	32	€ 59	€ 7	€ 19	€ 60	€ 68	€ 100
Totaal bottom-up	893	€ 57	€ 15	€ 28	€ 48	€ 77	€ 105
Totaal top-down	749	€ 39	€ 7	€ 15	€ 28	€ 49	€ 76
Top-down waar bottom-up onbekend is	154	€ 38	€ 4	€ 12	€ 24	€ 43	€ 67
Gecorrigeerde top-down	154	€ 63	€ 7	€ 20	€ 40	€ 70	€ 111
Uurloon	1.047	€ 58	€ 13	€ 27	€ 48	€ 76	€ 105

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Bijlage F Regressieresultaten

Tabel F.1 Resultaten van regressieanalyses van de relatie tussen tariefgroepen en indicaties van werknemerschap en zelfstandig ondernemerschap (***) $p < 0,01$, ** $p < 0,05$ en * $p < 0,10$)

	Tariefgroep inclusief kosten			Tariefgroep na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten		
	Cons.	Coëff.	R ²	Cons.	Coëff.	R ²
Werkinhoudelijke aansturing (A)						
Instructies en aanwijzingen	0,49***	-0,01***	0,38	0,50***	-0,02***	0,68
Controle en ingrijpen	0,69***	-0,01	0,12	0,69***	-0,01	0,15
Organisatorische inbedding (B)						
Regels en voorschriften	0,38***	-0,00	0,00	0,35***	-0,00	0,00
Locatie van werkzaamheden	0,19***	-0,01***	0,19	0,22***	-0,01**	0,30
Kernactiviteiten opdrachtgever	0,42***	-0,01**	0,21	0,39***	-0,01*	0,14
Regelmaat van werkzaamheden	0,56***	-0,01***	0,26	0,48***	-0,01	0,09
Uitvoering werkzaamheden door werknemers	0,36***	-0,01***	0,30	0,27***	-0,00	0,05
Werkdagen en tijdstippen	0,17***	-0,00	0,08	0,17***	-0,00	0,15
Werken voor eigen rekening en risico (C)						
Financieel risico	0,51***	0,01***	0,45	0,55***	0,01***	0,46
Werkinhoudelijk risico	0,56***	-0,00	0,06	0,43***	0,01	0,05
Aansprakelijkheid schade	0,84***	0,00	0,02	0,82***	0,00	0,05
Kosten extra of herstelwerkzaamheden	0,76***	0,00	0,09	0,78***	0,00	0,05
Gebruik eigen hulpmiddelen	0,78***	-0,01***	0,39	0,86***	-0,02***	0,71
Kosten gebruik en verwerking materiaal	0,83***	0,01	0,10	0,77***	0,01***	0,31
Specifieke kennis en ervaring	0,73***	0,01***	0,28	0,78***	0,00	0,08
Gebruik bedrijfskenmerken bij klantcontact	0,83***	0,00	0,04	0,85***	0,00	0,00
Korte doorlooptijd opdracht	0,81***	-0,02***	0,59	0,85***	-0,02***	0,62
Autonomie in het economisch verkeer (C+)						
Meerdere opdrachten per jaar	0,90***	-0,01	0,13	0,94***	-0,01**	0,26
Verschillende opdrachtgevers per jaar	0,92***	-0,00	0,10	0,94***	-0,01*	0,15
Tijdsbesteding acquisitie	0,65***	0,00	0,04	0,67***	0,00	0,01
Investering bedrijfsmiddelen	0,68***	0,00	0,02	0,79***	-0,01**	0,19
KvK-nummer	1,00***	0,00	0,02	1,00***	0,00	0,02
BTW-nummer	0,93***	0,00	0,00	0,93***	0,00	0,01
Fiscale ondernemersregelingen	0,92***	0,00*	0,15	0,91***	0,00*	0,32
Arbeidsongeschiktheidsvoorziening	0,32***	0,01***	0,43	0,34***	0,01***	0,51
Beroeps- en bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering	0,49***	0,01**	0,36	0,57***	0,00	0,08
Pensioenvoorziening	0,36***	0,02***	0,48	0,36***	0,02***	0,50
Aantal tariefgroepen	20			20		

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Tabel F.2 Resultaten van regressieanalyses van de relatie tussen tariefgroepen en hoofdelementen (factoren) (***) $p < 0,01$, ** $p < 0,05$ en * $p < 0,10$)

	Tariefgroep inclusief kosten			Tariefgroep na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten		
	Cons.	Coëff.	R ²	Cons.	Coëff.	R ²
Indicaties werknemerschap						
Hoofdelement A	0,72**	-0,07***	0,30	0,73***	-0,07***	0,56
Hoofdelement B	0,79**	-0,08***	0,23	0,69	-0,07*	0,20
Hoofdelement A en B	0,92**	-0,09***	0,29	1,03**	-0,10***	0,40
Indicaties zelfstandig ondernemerschap						
Hoofdelement C	-1,28***	0,12***	0,57	-1,38***	0,13***	0,65
Hoofdelement C+	-1,17***	0,11***	0,46	-1,32***	0,13***	0,58
Hoofdelement C en C+	-1,41***	0,13***	0,63	-1,51***	0,14***	0,73
Aantal tariefgroepen	20			20		

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Bijlage G Factoranalyse

Tabel G.1 Correlaties (factorladingen) tussen indicaties van werknemerschap en zelfstandig ondernemerschap en hoofdelementen (factoren) op basis van tariefgroepen inclusief kosten

Tariefgroep inclusief kosten	Hoofdelementen (factoren)					
	A	B	AB	C	C+	CC+
Werkinhoudelijke aansturing (α = 0,69)						
Instructies en aanwijzingen	0,64		0,75			
Controle en ingrijpen	0,64		0,74			
Organisatorische inbedding (α = 0,78)						
Regels en voorschriften		0,72	0,71			
Locatie van werkzaamheden		0,10	0,15			
Kernactiviteiten opdrachtgever		0,40	0,40			
Regelmaat van werkzaamheden		0,85	0,83			
Uitvoering werkzaamheden door werknemers		0,81	0,89			
Werkdagen en tijdstippen		0,79	0,74			
Werken voor eigen rekening en risico (α = 0,72)						
Financieel risico				0,62		0,70
Werkinhoudelijk risico				0,04		0,09
Aansprakelijkheid schade				0,29		0,13
Kosten extra of herstelwerkzaamheden				0,51		0,21
Gebruik eigen hulpmiddelen				-0,80		-0,63
Kosten gebruik en verwerking materiaal				0,67		0,45
Specifieke kennis en ervaring				0,52		0,48
Gebruik bedrijfskenmerken bij klantcontact				-0,08		-0,14
Korte doorlooptijd opdracht				-0,78		-0,89
Autonomie in het economisch verkeer (α = 0,77)						
Meerdere opdrachten per jaar					-0,66	-0,74
Verschillende opdrachtgevers per jaar					-0,68	-0,69
Tijdsbesteding acquisitie					0,21	0,20
Investering bedrijfsmiddelen					0,39	0,20
KvK-nummer					0,23	0,26
BTW-nummer					-0,08	-0,17
Fiscale ondernemersregelingen					0,30	0,35
Arbeidsongeschiktheidsvoorziening					0,87	0,82
Beroeps- en bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering					0,86	0,73
Pensioenvoorziening					0,82	0,77
Aantal tariefgroepen	20	20	20	20	20	20

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Tabel G.2 Correlaties (factorladingen) tussen indicaties van werknemerschap en zelfstandig ondernemerschap en hoofdelementen (factoren) op basis van tariefgroepen na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten

Tariefgroep na aftrek niet-arbeidsgerelateerde kosten	Hoofdelementen (factoren)					
	A	B	AB	C	C+	CC+
Werkinhoudelijke aansturing (α = 0,45)						
Instructies en aanwijzingen	0,44		0,68			
Controle en ingrijpen	0,44		0,28			
Organisatorische inbedding (α = 0,74)						
Regels en voorschriften		0,62	0,59			
Locatie van werkzaamheden		0,63	0,69			
Kernactiviteiten opdrachtgever		0,63	0,64			
Regelmaat van werkzaamheden		0,62	0,59			
Uitvoering werkzaamheden door werknemers		0,58	0,51			
Werkdagen en tijdstippen		0,41	0,50			
Werken voor eigen rekening en risico (α = 0,73)						
Financieel risico				0,42		0,52
Werkinhoudelijk risico				0,44		0,46
Aansprakelijkheid schade				0,37		0,26
Kosten extra of herstelwerkzaamheden				0,26		0,28
Gebruik eigen hulpmiddelen				-0,83		-0,79
Kosten gebruik en verwerking materiaal				0,79		0,75
Specifieke kennis en ervaring				-0,03		0,16
Gebruik bedrijfskenmerken bij klantcontact				-0,36		-0,27
Korte doorlooptijd opdracht				-0,89		-0,93
Autonomie in het economisch verkeer (α = 0,66)						
Meerdere opdrachten per jaar					-0,38	-0,81
Verschillende opdrachtgevers per jaar					-0,20	-0,67
Tijdsbesteding acquisitie					0,31	-0,13
Investering bedrijfsmiddelen					-0,16	-0,51
KvK-nummer					0,02	0,28
BTW-nummer					0,16	-0,14
Fiscale ondernemersregelingen					0,51	0,38
Arbeidsongeschiktheidsvoorziening					0,96	0,60
Beroeps- en bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering					0,42	0,13
Pensioenvoorziening					0,92	0,52
Aantal tariefgroepen	20	20	20	20	20	20

Bron: Enquête Mediad, bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

“De wetenschap dat het goed is.”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport 2024-58

ISBN 978-90-5220-410-9

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2024 SEO Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Roetersstraat 29
1018 WB Amsterdam

+31 20 399 1255
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl